

PTICE SLOVENIJE

mali priročnik

BirdLife
SLOVENIA

DOPPS

KODEKS SLOVENSKIH ORNITOLOGOV

Vsek slovenski ornitolog, opazovalec in proučevalec ptic naj:

1. zastopa interese varstva narave in varstva ptic.
2. pri svojem delu in tudi sicer ne vznemirja ptic po nepotrebnem in jim ne škoduje. Prav tako naj ne ogroža drugih živih bitij in narave.
3. ne jemlje ptic iz narave in jih ne zadržuje v ujetništvu.
4. bo pri fotografiranju ptic in narave obziren. Ogroženih vrst naj ne sliká na gnezdu.
5. vestno beleži vsa opažanja in skrbi, da se podatki v beležkah ne postarajo.
6. sodeluje s kolegi, jim pomaga pri delu in skrbi za dobre odnose z njimi.

Fotografija na naslovnicu:

ČUK *Athene noctua* (Tomaž Mihelič)

Čuk je bil kot vrsta prvič opisan po primerkih iz Slovenije in ima tu svoj t.i. *locus typicus*. Leta 1769 ga je opisal Giovanni Antonio Scopoli (1723-1788), Linnéjev sodobnik, ki je kot zdravnik služboval v Idriji. Scopoli je opisal še mnogo drugih rastlin in živali s področja Slovenije, med njim tudi nekaj ptičev (čopasta čaplja *Ardeola ralloides*, mala tukalica *Porzana parva*, planinska pevka *Prunella collaris*, črnoglav strnad *Emberiza melanocephala*). Čuk je dobil rodovno ime *Athene* po starogrški boginji modrosti Ateni, ki je imela čuka za svoj simbol (v starogrških Atenah je čuk veljal za sveto ptico), vrstni pridevek *noctua* pa v latinščini pomeni ponočen.

Društvo za opazovanje in proučevanje
ptic Slovenije
DOPPS – BirdLife Slovenia
p.p. 2722, 1001 Ljubljana
tel.: 01/544 1230, fax: 01/544 1235
e-pošta: dopps@dopps-drustvo.si

Društveni prostor: Zbirkača 1, Ljubljana

Srečanja: četrtek med 18. in 20. uro

PTICE SLOVENIJE - mali priročnik

Prevod in priredba po: MÜLLER, Werner (1989): **Vögel der Schweiz**. Schweizer Vogelschutz (SVS), Zürich.

Natisnjeno s pomočjo generalnega pokrovitelja družbe Mobitel, 1998.

Avtorja: Werner Müller, Al Vrezec

Soavtorji, prevajalci: Borut Mozetič, Borut Rubinič, dr. Peter Trontelj

Ilustracije: Zbigniew Sorga, Žarko Vrezec

Recenzenti: Miro Perušek, Borut Šumberger, dr. Davorin Tome

Lektor: Jože Faganel

Obliskovanje: Darja Šipek

DTP: Primož Karba, KGB ZOD

Uredili: Borut Mozetič, dr. Peter Trontelj, Al Vrezec

Izdajatelj: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Število izvodov: 170 000

Tisk: Gepard 1, Koper

Za podporo se zahvaljujemo Grand hotelu Union, SVS, PMS, KGB ZOD,
Živozelenim in glavnemu pokrovitelju družbi MOBITEL.

PTICE SLOVENIJE - mali priročnik

Predstavitev 142 najpogostejših in najznačilnejših slovenskih ptic ter nekaj dodatnih informacij o slovenskih pticah, o varstvu narave in o praktičnih napotkih za opazovanje in proučevanje ptic.

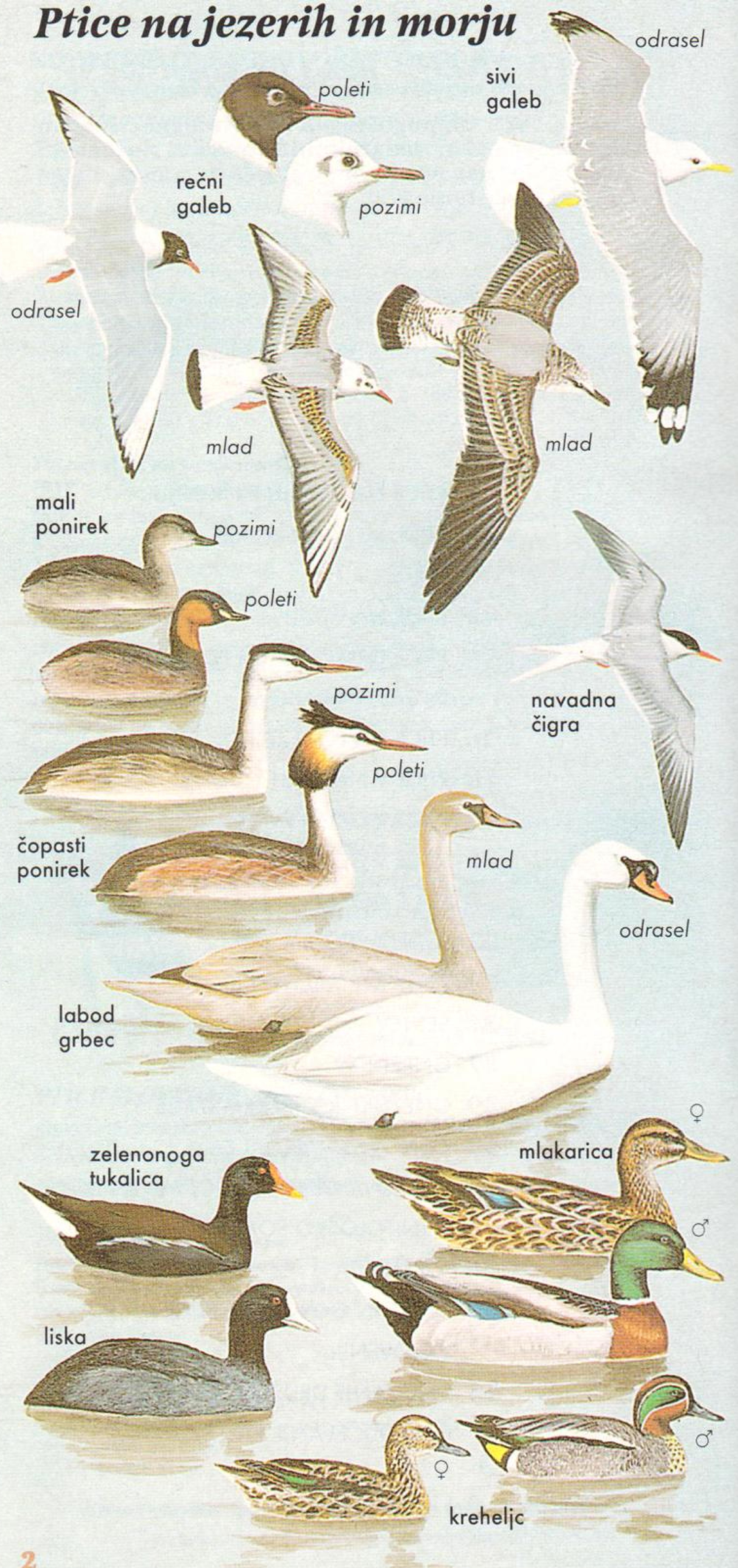
Knjižica v strnjeni obliki predstavlja slovenske ptice in slovensko ornitologijo, prinaša praktične napotke za opazovanje in proučevanje ptic (kje in kako) ter kratke napotke za izdelavo gnezidelnic. Je prikaz dolgoletnega delovanja slovenskih ornitologov, združenih v Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Namenjena je ljubiteljem ptic, kmetom, lovcom, gozdarjem, naravovarstvenikom, urbanistom, šolarjem, dijakom, študentom, biologom, a tudi ornitologom in strokovnjakom. Žepna oblika knjižice omogoča, da jo imamo na terenu s seboj in nam je tako vedno pri roki.

- 2 PTICE NA JEZERIH IN MORJU
- 8 PTICE MOČVIRIJ IN REK
- 10 UJEDE
- 12 PTICE NA POLOU
- 14 PTICE GRMOVNATIH POKRAJIN IN SADOVNJAKOV
- 16 PTICE NA PODEŽELJU
- 20 PTICE V NASELJIH
- 22 PTICE V GOZDU
- 28 PTICE V GORAH
- 30 PTICE GOZDA IN SKALOVJA
- 32 SISTEM PTIC
- 35 PTIČJI SVET SLOVENIJE
- 36 SELITEV
- 37 GNEZDITEV
- 39 GNEZDILNICE IN KRMILNICE
- 40 OSNOVNI NAPOTKI ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC
- 42 ORNITOLOŠKO POMEMBNA OBMOČJA
- 46 REDKE IN OGROŽENE PTICE V SLOVENIJI
- 48 DELOVANJE DRUŠTVA ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE

OPOMBE: * Velikost ptic na slikah ne ustreza vedno razmerju velikosti v naravi.

** os. = osebki

Ptice na jezerih in morju

REČNI GALEB

Larus ridibundus Black-headed Gull
Malo večji od goloba; gnezdo plavajoče ali znešeno na otočku, 1 leglo, 2-4 jajca, mladiči: begavci, kolonijska gnezdljka; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi 100-200 parov; delna selivka; pozimi v jatah (vode, polja, smetišča); v SLO prezimuje do 10000 os.

SIVI GALEB

Larus canus Common Gull
Večji od goloba; gnezdo na tleh, redkeje na drevesu, 1 leglo, 1-3 jajca, mladiči: begavci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO ne gnezdi; delna selivka; pozimi v jatah (vodne površine, smetišča, polja in travniki); v SLO prezimuje do 3000 os.

NAVADNA ČIGRA

Sterna hirundo Common Tern
Golobje velikosti; gnezdo na tleh na prodnatih otočkih, 1 leglo, 2-3 jajca, mladiči: begavci, kolonijska gnezdljka; hrana: manjše ribe in nevretenčarji (na plen strmoglavi iz zraka); v SLO gnezdi 100-150 parov (SV SLO in obala); selivka; prezimuje v zahodni Afriki.

MALI PONIREK

Tachybaptus ruficollis Little Grebe
Malo večji od kosa; plavajoče gnezdo v trstičju, 1-2 legli, 4-6 jajc, mladiči: begavci; hrana: majhne ribe, žabe, vodni nevretenčarji (se potaplja); v SLO gnezdi 600-1000 parov (plitve vode); klatež; pozimi lahko v jatah (celinske vode, morje); v SLO prezimuje do 1400 os.

ČOPASTI PONIREK

Podiceps cristatus Great Crested Grebe
Velikost mlakarice; plavajoče gnezdo, 1-2 legli, 3-6 jajc, mladiči: begavci; hrana: ribe in vodni nevretenčarji (se potaplja); v SLO gnezdi 200-300 parov (večje in globje vode); klatež; v SLO prezimuje 200-600 os. (stoječe celinske vode, morje).

LABOD GRBEC

Cygnus olor Mute Swan
Znana velikost; veliko gnezdo na tleh na otočku ali bregu, 1 leglo, 5-7 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska, tudi živalska; v SLO gnezdi 30-50 parov (pogosto gojena žival); delna selivka; v SLO prezimuje do 600 os. (celinske vode, morje).

ZELENONOGA TUKALICA

Gallinula chloropus Moorhen
Malo manjša od goloba; gnezdo med trsjem ali v grmovju, 2-3 legla, 5-11 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska (se potaplja); v SLO gnezdi 500-1000 parov (vode z zaraščenimi bregovi, močvirja); klatež; v SLO prezimuje do 600 os. (najštevilnejša ob morju).

LISKA

Fulica atra Coot
Manjša od mlakarice; plavajoče gnezdo v obrežnem rastju, 1-2 legli, 4-10 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska (se potaplja); v SLO gnezdi 300-500 parov (stoječe celinske vode); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 7000 os. (celinske vode, morje).

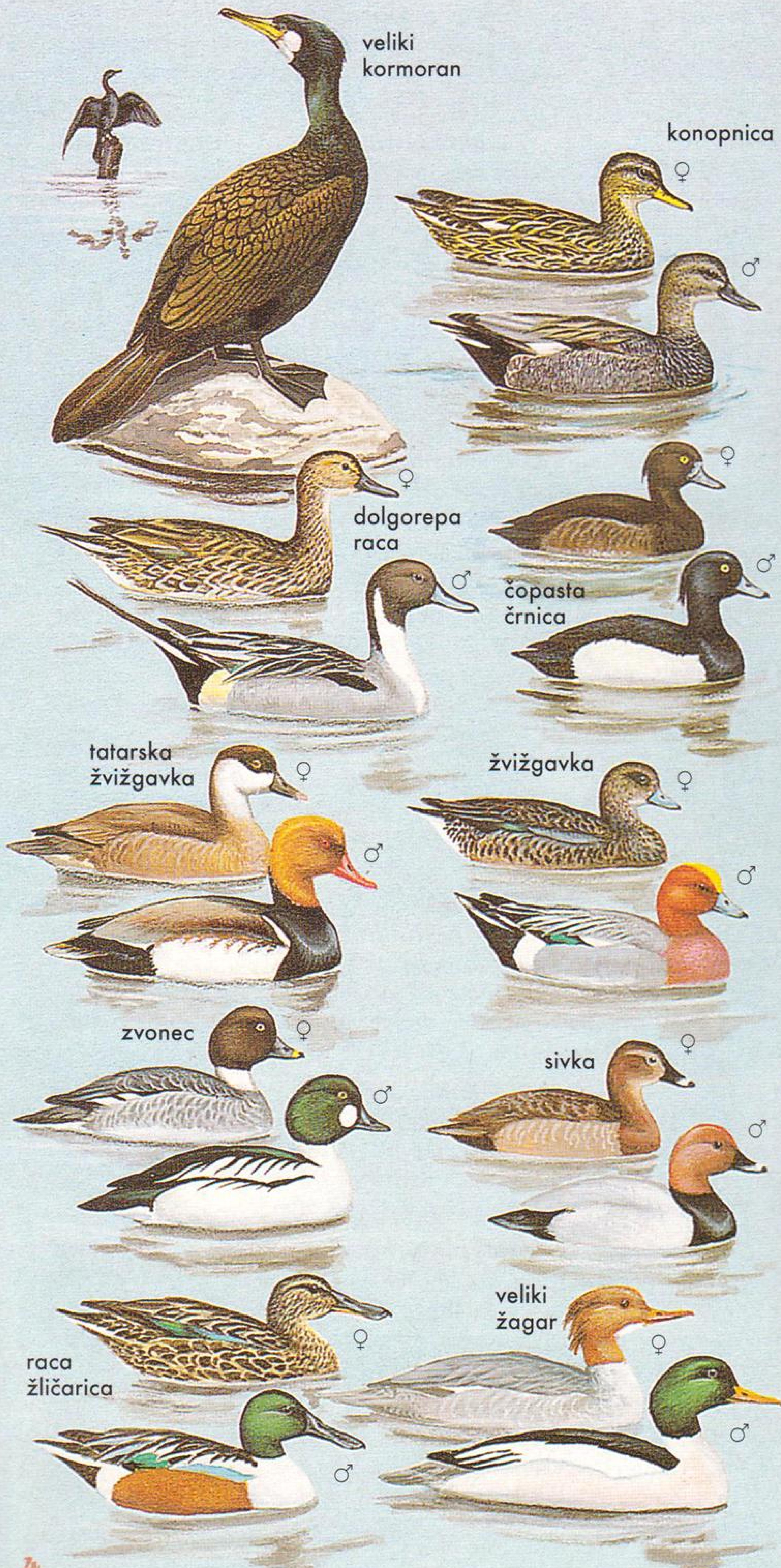
MLAKARICA

Anas platyrhynchos Mallard
Naša najpogosteža raca; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8-13 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO gnezdi 10000-20000 parov (celinske vode, ponekod jo umetno naseljujejo); klatež, pogosto v jatah; v SLO prezimuje do 50000 os. (stoječe vode, morje).

KREHELJC

Anas crecca Teal
Precej manjši od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8-10 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO gnezdi 5-10 parov (zaraščene stoječe ali rahlo tekoče celinske vode); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 7000 os. (plitve celinske vode, morje).

Ptice na jezerih in morju

VELIKI KORMORAN *Phalacrocorax carbo* Cormorant

Čapljine velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 3-4 jajca, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: ribe (se potaplja); v SLO ne gnezdi; delna selivka, lahko v jatah; v SLO prezimuje 1800-3400 os. (stoječe in tekoče celinske vode, morje); pri nas celoletni gost.

KONOPNICA

Anas strepera

Gadwall

Malo manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8-12 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO je redka gnezdlka (zarašcene stoječe celinske vode); delna selivka; v SLO redko prezimuje, pogosteja med selitvijo (stoječe celinske vode).

DOLGOREPA RACA

Anas acuta

Pintail

Velikost mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 7-11 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO ne gnezdi; delna selivka; v SLO prezimuje do 15 os., pogosteja med spomladansko selitvijo (odprte vodne površine, tudi ob morju).

ČOPASTA ČRNICA

Aythya fuligula

Tufted Duck

Manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6-11 jajc, mladiči: begavci; hrana: živalska (mehkužci), manj rastlinska (se potaplja); v SLO gnezdi 100-200 parov (stoječe celinske vode); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 7500 os. (stoječe celinske vode).

TATARSKA ŽVIŽGAVKA *Netta rufina* Red-crested Pochard

Malo manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8-11 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska (vodne rastline), tudi živalska; v SLO ne gnezdi; delna selivka; v SLO redko prezimuje, pogosteja med spomladansko selitvijo (odprte celinske vode, morje).

ŽVIŽGAVKA

Anas penelope

Wigeon

Manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 7-10 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska (prehranjuje se tudi na kopnem); v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 800 os. (plitve, stoječe celinske vode, morske plitvine).

ZVONEC

Bucephala clangula

Goldeneye

Manjši od mlakarice; gnezdo v dupilih, 1 leglo, 6-11 jajc, mladiči: begavci; hrana: vodni nevretenčarji in manjše ribe (se potaplja); v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 4000 os. (stoječe in tekoče celinske vode, tudi globje, morje).

SIVKA

Aythya ferina

Pochard

Manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 5-12 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska, tudi živalska; v SLO gnezdi 10-20 parov (ribniki, jezera); delna selivka, lahko v jatah; v SLO prezimuje do 4500 os. (odprte, plitve in stoječe celinske vode, morje).

RACA ŽLIČARICA

Anas clypeata

Shoveler

Malo manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8-12 jajc, mladiči: begavci; hrana: plavajoča rastlinska in živalska; v SLO gnezdi do 20 parov (zarašcene plitve celinske vode); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (stoječe in plitve celinske vode, morje).

VELIKI ŽAGAR

Mergus merganser

Goosander

Večji od mlakarice; gnezdo v dupilih in skalnih razpokah, 1 leglo, 7-15 jajc, mladiči: begavci; hrana: ribe in vodni nevretenčarji; v SLO gnezdi približno 4 pari (stoječe celinske vode); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (tekoče in stoječe celinske vode).

Ptice na jezerih in morju

POLARNI SLAPNIK *Gavia arctica* Black-throated Diver

Večji od mlakarice; gnezdo na tleh ob vodi, 1 leglo, 2-3 jajca, mladiči: begavci; hrana: ribe, žabe, žuželke, raki, vodno rastline; v SLO ne gnezdi; delna selivka, pozimi lahko v manjših skupinah; v SLO prezimuje do 250 os. (predvsem na morju, tudi na stoječih celinskih vodah).

SIVA GOS

Anser anser

Greylag Goose

Precej večja od mlakarice; kupčasto gnezdo na tleh, 1 leglo, 5-6 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastline (vodne in kopenske), semena, manjše vodne živali; v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah, ki letijo v obliki klin; v SLO prezimuje do 700 os. (stoječe vode, travnišča, soline).

KVAKAČ

Nycticorax nycticorax

Night Heron

Kokošje velikosti (mladi so rjavkasti); gnezdo v gostem drevju, grmovju ali trstičju, 1 leglo, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žabe, ribe, raki, kuščarji, žuželke; v SLO gnezdi 5-10 parov (grmišča in trstiča ob vodah); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

MALA BELA ČAPLJA

Egretta garzetta

Little Egret

Kokošje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci, lahko gnezdi v kolonijah; hrana: žabe, ribe, kuščarji, žuželke, deževniki; v SLO ne gnezdi; delna selivka; v SLO prezimuje do 100 os. (soline, morske plitvine, reke, jezera), ob morju celoleten gost.

SPREMENLJIVI PRODNIK

Calidris alpina

Dunlin

Manjši od kosa; pozimi je siv; gnezdo na tleh, 1 leglo, 3-4 jajca, mladiči: begavci; hrana: žuželke, manjši raki, mehkužci, kolobarniki, pajki; v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah; v SLO na obali prezimuje do 300 os.; pogostejši je med selitvijo (plitvine, blatni poloji, soline).

RUMENONOGI GALEB *Larus cachinnans* Yellow-legged Gull

Kokošje velikosti; gnezdo na tleh - morsko obrežje, čeri, 1 leglo, 2-3 jajca, mladiči: begavci, kolonjska gnezdlka; hrana: morske živali, mrhovina; v SLO gnezdi do 40 parov (morska obala, soline); klatež, lahko v jatah; v SLO prezimuje do 3000 os. (morje, soline, smetišča, jezera).

RIBJI OREL

Pandion haliaetus

Osprey

Malo večji od kanje; gnezdo na drevesu ali na visokem drogu, 1 leglo, 2-4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: ribe, vodni ptiči; v SLO ne gnezdi; selivka; pozimi je v SLO redek, pogostejši je med selitvijo (ob različnih vodah - jezera, ribniki, reke, soline).

Ptice močvirij in rek

SIVA ČAPLJA

Ardea cinerea Grey Heron
Manjša od štoklje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: mali sesalci, ribe, dvoživke; v SLO gnezdi do 500 parov (drevesa v bližini voda); klatež; v SLO prezimuje do 1800 os. (celinske vode, močvirja, travniki, ob morju).

VELIKI ŠKURH

Numenius arquata Curlew
Velikost mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: deževniki, žuželke, polži, dvoživke; v SLO gnezdi okoli 10 parov (odprtta krajina z močvirnimi travniki); delna selivka, lahko v manjših jatah; v SLO prezimuje do 20 os. (le ob morju).

MALI MARTINEC

Actitis hypoleucus Common Sandpiper
Manjši od kosa; gnezdo na tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: žuželke, manjši raki, deževniki, redkeje ličinke dvoživk; v SLO gnezdi 250-500 parov (zaraščena prodišča rek); selivka; v SLO prezimuje do 50 os. (ob morju, plitvine, blatni poloji, soline).

MALI DEŽEVNIK

Charadrius dubius Little Ringed Plover
Vrabčje velikosti; gnezdo je globelica na golih tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: žuželke in drugi manjši nevretenčarji; v SLO gnezdi 500-800 parov (prodišča rek, gramoznice, gradbišča in druge odprte prodnate površine); selivka; prezimuje v Afriki.

KOZICA

Gallinago gallinago Snipe
Velikost kosa; gnezdo na tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: majhni nevretenčarji; v SLO gnezdi 30-40 parov (močvirja, močvirni travniki); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 300 os. (vlažni travniki, močvirja, blatni poloji, soline).

BREGULJKA

Riparia riparia Sand Martin
Manjša od kmečke lastovke; gnezdo v rovu v ilovnati steni (sama ga izkoplje), 1-2 legli, 5-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 150-200 parov (erozijske stene rek, gramoznice, peskokopi); selivka; prezimuje v J Afriki.

TRSTNI STRNAD

Emberiza schoeniclus Reed Bunting
Vrabčje velikosti; gnezdo na tleh, 1-2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, polži, semena; v SLO gnezdi 200-400 parov (trstišča, zamočvirjene površine); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 2000 os. (trstišča, vlažni travniki z grmovjem, polja).

SRPIČNA TRSTNICA

Acrocephalus scirpaceus Reed Warbler
Manjša od vrabca; odprto gnezdo obešeno med stebli trsja malo nad tlemi, 2 legli, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 200-300 parov (izključno v obsežnih sestojih starega trsja); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

VODOMEK

Alcedo atthis Kingfisher
Večji od vrabca; gnezdo v rovu (sam ga izkoplje), 2-3 legla, 6-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: majhne ribe, dvoživke, vodne žuželke (na plen strmoglavi); v SLO gnezdi do 600 parov (celinske vode z ilovnatimi stenami); klatež; v SLO prezimuje do 800 os. (ob vodah).

POVODNI KOS

Cinclus cinclus Dipper
Manjši od kosa; kroglasto gnezdo pod previsno skalo ali mostom, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: vodne žuželke, manjši raki (se potaplja); v SLO gnezdi do 3000 parov (hitro tekoči vodotoki); stalnica; mlade ptice se včasih klatijo; v SLO prezimuje do 4000 os.

KANJA

Buteo buteo
Buzzard
Kokošje velikosti (naša najpogosteša ujeda); gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2-3 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, žuželke, mrhovina; v SLO gnezdi do 4000 parov (kulturna krajina, gozdn obronki); klatež; v SLO prezimuje do 8000 os. (odprta krajina).

SRŠENAR

Pernis apivorus
Honey Buzzard
Velikost kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: satovje, ličinke in odrasle žuželke os, sršenov, čmrljev in čebel, mali sesalci, plazilci, sadje; v SLO gnezdi do 800 parov (listnati in mešani gozdovi s posekami); selivka; prezimi v Afriki.

RJAVI ŠKARNIK

Milvus milvus
Red Kite
Malo večji od kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2-4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, plazilci, žuželke, mrhovina; v SLO možna gnezdlka (ravninska ali gričevnata pokrajina z gozdiči in polji); delna selivka; v SLO je zelo redek gost.

ČRNI ŠKARNIK

Milvus migrans
Black Kite
Velikost kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2-3 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: ribe, manjši vretenčarji in nevretenčarji, mrhovina; v SLO redka gnezdlka, nekaj parov (odprta pokrajina z drevjem in v bližini voda); selivka; prezimuje južno od Sahare.

RJAVI LUNJ

Circus aeruginosus
Marsh Harrier
Malo manjši od kanje; gnezdo na tleh v trsu, 1 leglo, 3-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči in jajca, dvoživke, plazilci, ribe; v SLO ne gnezdi; delna selivka; v SLO redko prezimuje, pogost je na selitvi (trstiča, močvirja, travnik).

KRAGULJ

Accipiter gentilis
Goshawk
Velikost kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: ptiči do velikosti kokoši, zajci, žuželke; v SLO gnezdi 800-1000 parov (svetli gozdovi s čistinami in jasami, ki mu omogočajo lov); stalnica; v SLO prezimuje do 3000 os.

SKOBEC

Accipiter nisus
Sparrowhawk
Golobje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: ptiči do velikosti goloba, mali sesalci, žuželke; v SLO gnezdi do 1500 parov (kulturna krajina z gozdiči, naselja); klatež; v SLO prezimuje do 5000 os. (gozdn obronki, polja, naselja).

PLANINSKI OREL

Aquila chrysaetos
Golden Eagle
Precej večji od kanje; gnezdo na skalnih stenah, 1 leglo, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: zajci, svizci, večji sesalci, ptiči, mrhovina; v SLO gnezdi 10-25 parov (hribovit svet do višine 2300 m n.v.); stalnica; mladi osebki se lahko klatijo; v SLO prezimuje do 100 os.

POSTOVKA

Falco tinnunculus
Kestrel
Golobje velikosti; gnezdo na drevesu, v skalovju in na stavbah, 1 leglo, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, žuželke; v SLO gnezdi do 2000 parov (kulturna krajina, hribovit svet, naselja); klatež; v SLO prezimuje do 2000 os. (polja, naselja).

ŠKRJANČAR

Falco subbuteo
Hobby
Golobje velikosti; gnezdi v starih gnezdih vran, 1 leglo, 2-4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: ptiči, mali sesalci, žuželke (pogosto lovi v zraku); v SLO gnezdi do 200 parov (odprta nižinska kulturna krajina z gozdiči); selivka; prezimuje južno od Sahare.

Ptice na polju

POLJSKI ŠKRJANEC

Alauda arvensis **Skylark**
Večji od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, zeleni deli rastlin, semena; v SLO gnezdi do 12000 parov (odprta kulturna krajina, travniki); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 1500 os. (polja, kolovozi, travniki).

DREVESNA CIPA

Anthus trivialis **Tree Pipit**
Vrabčje velikosti; gnezdo na tleh zakrito v travi, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 20000-30000 parov (gozdniki, obronki, jase, kulturna krajina z mnogimi logi in grmovjem); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

PROSNIK

Saxicola torquata **Stonechat**
Manjši od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, polži, semena; v SLO gnezdi do 12000 parov (travniki, polja, nasipi); delna selivka; v SLO prezimuje do 100 os., pogosteji med selitvijo (sončna odprta področja).

KUKAVICA

Cuculus canorus **Cuckoo**
Manjša od goloba (siva in rjava oblika); jajca podtika v gnezda manjših ptic pevk, okoli 20 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: dlakave gosenice in druge žuželke; v SLO gnezdi do 10000 parov (grmovnati predeli, gozdni obronki); selivka; prezimuje v ekvatorialni Afriki.

ČRNA VRANA

Corvus corone corone **Carrion Crow**
Velikost sive vrane (črna in siva vrana sta podvrsti iste vrste); gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi do 50 parov (bližina naselij, kulturna krajina z drevesi in grmišči); klatež; v SLO prezimuje do 1000 os.

SIVA VRANA

Corvus corone cornix **Hooded Crow**
Naša najpogosteja vrana; gnezdo na drevesu ali v grmu, 1 leglo, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptički, mrhovina, žuželke; v SLO gnezdi do 12000 parov (polja z gozdiči, naselja); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 20000 os. (travniki, smetišča, naselja).

POLJSKA VRANA

Corvus frugilegus **Rook**
Velikost sive vrane; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci, kolonjska gnezdljka; hrana: rastlinska, manj živalska; v SLO danes verjetno ne gnezdi več; klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 60000 os. (polja, travniki, smetišča, parki).

JEREBICA

Perdix perdix **Grey Partridge**
Golobje velikosti; gnezdo na tleh, 1 leglo, 10-20 jajc, mladiči: begavci; hrana: listi, semena, žuželke; v SLO gnezdi do 1200 parov, število v zadnjem času upada (polja z grmovjem, travniki); stalnica; v jatah oz. kitah; v SLO prezimuje do 4000 os. (polja, travniki).

PRIBA

Vanellus vanellus **Lapwing**
Golobje velikosti; gnezdo na golih tleh, 1 leglo, 4-5 jajc, mladiči: begavci; hrana: žuželke, deževniki, polži, semena; v SLO gnezdi do 3000 parov (vlažni travniki, polja); delna selivka; v jatah; v SLO prezimuje do 300 os. (polja, travniki, plitvine, soline).

FAZAN

Phasianus colchicus **Pheasant**
Kokošje velikosti; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8-12 jajc, mladiči: begavci; hrana: semena, plodovi, listi, žuželke; v SLO naseljen v začetku 20. stoletja, danes gnezdi do 10000 os. (polja, gozdniki, obronki, travniki); stalnica; v SLO prezimuje do 20000 os. (polja z gozdiči, njive).

Ptice grmovnatih pokrajin in sadovnjakov

SMRDOKAVRA

Večja od kosa; gnezdo v dupilih in zidnih luknjah, 1-2 legli, 5-8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke (bramorji), pajki, kuščarji; v SLO gnezdi do 1500 parov, število upada (odprta pokrajina z grmičevjem, sadovnjaki); selivka; prezimuje v Afriki.

ZELENA ŽOLNA

Picus viridis

Green Woodpecker

Malo manjša od goloba; gnezdo v drevesnem duplu, 1 leglo, 5-8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mravlje, druge žuželke, semena (hrani se raje na tleh); v SLO gnezdi do 2500 parov (gozdovi, travniki z gozdički, sadovnjaki, parki); stalnica; v SLO prezimuje do 5000 os.

SIVA ŽOLNA

Picus canus

Grey-headed Woodpecker

Večja od kosa (manjša od zelene žolne); gnezdo v drevesnem duplu, 1 leglo, 7-9 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mravlje, druge žuželke, semena (hrani se raje na drevju); v SLO gnezdi do 2000 parov (loke, gozdovi, sadovnjaki, parki); stalnica; v SLO prezimuje do 4000 os.

RUMENI STRNAD

Emberiza citrinella

Yellowhammer

Večji od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, žuželke; v SLO gnezdi do 50000 parov (kulturna krajina in travniki z grmovjem); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100000 os. (polja, travniki, gozdički, bližina hiš).

POGORELČEK

Phoenicurus phoenicurus

Redstart

Vrabčje velikosti; gnezdi v dupilih, gnezdilnicah in celo v tleh, 1-2 legli, 5-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi do 5000 parov (sadovnjaki, vinogradi, gozdovi, zlasti macesnovi); selivka; prezimuje južno od Sahare.

RJAVI SRAKOPER

Lanius collurio

Red-backed Shrike

Večji od vrabca; gnezdo v grmovju, 1-2 legli, 4-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, manjši vretenčarji (plen pogosto nabada na trne); v SLO gnezdi do 30000 parov (travniki in polja z grmovjem, gozdn obronki, sadovnjaki, vrtovi); selivka; prezimuje v V Afriki.

GRILČEK

Serinus serinus

Serin

Manjši od vrabca; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2-3 legli, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena; v SLO gnezdi do 40000 parov (gozdn obronki, travniki, vinogradi, parki); delna selivka; v manjših jatah; v SLO prezimuje do 300 os. (kulturna krajina, naselja).

REPNIK

Carduelis cannabina

Linnet

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmovju ali na tleh, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, občasno žuželke; v SLO gnezdi do 20000 parov (odprta krajina z grmovjem, parki); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 30000 os. (polja z grmovjem, soline).

LIŠČEK

Carduelis carduelis

Goldfinch

Manjši od vrabca; gnezdo na drevju, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena (osat); v SLO gnezdi do 60000 parov (kulturna krajina, naselja, suhe ledine); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100000 os. (vrtovi, travniki, gozdovi).

BRINOVKA

Turdus pilaris

Fieldfare

Velikost kosa; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska (pozimi sadje); v SLO gnezdi do 3000 parov (odprt svet, logi, sadovnjaki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 30000 os. (odprta krajina).

Ptice na podeželju

SIVI MUHAR *Muscicapa striata* **Spotted Flycatcher**
Vrabčje velikosti; gnezdo na zidnih ovijalkah, žlebovih, drevju ali v zapuščenih lastovičijih gnezdih, 1-2 legli, 3-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi do 20000 parov (travniki, gozdovi, vrtovi, naselja); selivka; prezimuje južno od Sahare.

BELA ŠTORKLJA *Ciconia ciconia* **White Stork**
Znana velikost; gnezdo na stavbah, drogovih ali drevesih, 1 leglo, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, dvoživke, ribe, deževniki, žuželke; v SLO gnezdi do 200 parov (naselja, travniki, polja); selivka; prezimuje v južni Afriki, zelo redko tudi pri nas.

POLJSKI VRABEC *Passer montanus* **Tree Sparrow**
Manjši od domačega vrabca; gnezdo v duplih, 2-3 legla, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi do 200000 parov (polja z grmovjem in drevjem); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 400000 os. (polja, vrtovi, obrobja naselij).

DOMAČI VRABEC *Passer domesticus* **House Sparrow**
Znana velikost; gnezdo pod strešniki, v zidnih luknjah in gnezdlincih, 2-4 legla, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi do 800000 parov (naselja, pogosto blizu hlevov); stalnica, v jatah; v SLO prezimuje do 1800000 os. (naselja in okolica).

ITALIJANSKI VRABEC *Passer domesticus italiae* **Italian Sparrow**
Velikost domačega vrabca (podvrsta domačega vrabca); gnezdo na stavbah, 2-4 legla, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena (hrani se na poljih); v SLO gnezdi do 400 parov (naselja; v Z SLO); stalnica; v SLO prezimuje okoli 800 os.

SRAKA *Pica pica* **Magpie**
Manjša od vrane; gnezdo na drevesu ali v grmu, 1 leglo, 5-8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi do 12000 parov (odprta krajina z drevjem in grmovjem, naselja); klatež; v SLO prezimuje do 8000 os. (kulturna krajina, naselja, smetišča).

ŠKOREC *Sturnus vulgaris* **Starling**
Velikost kosa; gnezdo v duplih in gnezdlincih, 2 legli, 4-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi do 100000 parov (logi, sadovnjaki, gozdovi); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 4000 os. (travniki, naselja).

REPALJŠČICA *Saxicola rubetra* **Winchat**
Manjša od vrabca; gnezdo na tleh, 1-2 legli, 4-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi do 12000 parov (vlažni in poplavni travniki, redkeje na suhih kraških travnikih); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

PEGASTA SOVA *Tyto alba* **Barn Owl**
Vranje velikosti; gnezdo na podstrešjih, v duplih in gnezdlincih, 1-2 legli, 4-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptice, žuželke; v SLO gnezdi do 150 parov (vasi, polja z grmovjem, gozdički); klatež; v SLO prezimuje do 300 os. (bližina naselij).

Ptice na podeželju

PREPELICA

Coturnix coturnix
Quail
Velikost kosa; gnezdo na tleh med travo ali ščavjem, 1 leglo, 7-14 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastline, semena, žuželke; v SLO gnezdi do 2000 parov (žitne njive in travniki, ki jih pozno kosijo); selivka, v jatah; prezimuje južno od Sahare.

ZLATOVRANKA

Coracias garrulus
Roller
Golobje velikosti; gnezdo v drevesnem duplu, 1 leglo, 3-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: velike žuželke, deževniki, mali sesalci; leta 1997 so v SLO gnezdzili le še 4 pari (vlažni travniki in polja s svetlimi gozdički); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

VELIKI SKOVIK

Otus scops
Scops Owl
Velikost kosa; gnezdi v dupilih in zidnih luknjah, 1 leglo, 3-8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: velike žuželke, deževniki, kuščarji, mali sesalci; v SLO gnezdi do 800 parov (suha in topla področja, polja z grmovjem, gozdički, vasi); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

KAVKA

Corvus monedula
Jackdaw
Golobje velikosti; gnezdo v skalovju, zidnih luknjah ali duplih, 1 leglo, 2-9 jajc, mladiči: gnezdomci, lahko kolonijsko gnezdzilka; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi do 5000 parov (skalovja, soteske, naselja); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 7000 os. (polja, skalovja, naselja).

ŠČINKAVEC

Fringilla coelebs
Chaffinch
Vrabčje velikosti; gnezdo na drevesu, 2 legli, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, žuželke; v SLO gnezdi do 1000000 parov (gozdovi, sadovnjaki, parki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 1000000 os. (gozdovi in odprta področja, naselja; pogost ob krmilnicah).

PINOŽA

Fringilla montifringilla
Brambling
Vrabčje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 6-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, jagodičje, žuželke; v SLO verjetno gnezdi (višje ležeči predeli nad 1000 m n.v.); selivka, v velikih jatah; v SLO prezimuje do 200000 os. (polja, gozdovi, bližina naselij; ob krmilnicah).

ČIŽEK

Carduelis spinus
Siskin
Manjši od vrabca; gnezdo na drevesu (predvsem iglavci), 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, žuželke; v SLO gnezdi do 3000 parov (iglasti gozdovi); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 200000 os. (gozdovi, pasovi grmovja, parki, ob krmilnicah).

ZELENEC

Carduelis chloris
Greenfinch
Vrabčje velikosti; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, jagodičje, žuželke; v SLO gnezdi do 80000 parov (gozdni obronki, parki, naselja); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 400000 os. (polja, gozdički, naselja, ob krmilnicah).

KALIN

Pyrrhula pyrrhula
Bullfinch
Malo večji od vrabca; gnezdo v smrekli ali grmu, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, jagodičje, žuželke; v SLO gnezdi do 20000 parov (gozdovi, pogosteje v višjih legah); klatež, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 30000 os. (gozdički, parki, ob krmilnicah).

Ptice v naseljih

KOS

Turdus merula Blackbird
Znana velikost; gnezdo na drevju, v grmovju in na stavbah; 2-3 legli, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: deževniki, žuželke, plodovi; v SLO gnezdi do 300000 parov (gozd, naselja, parki, vrtovi); stelnica; v SLO prezimuje do 250000 os. (naselja, parki, gozdički).

PLANINSKI HUDOURNIK

Tachymarptis melba Alpine Swift
Veliko večji od lastovke; gnezdo v skalnih razpokah, 1 leglo, 1-4 jajca, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi do 120 parov (previsne skalne stene, vhodni deli jam); selivka, v jatah; prezimuje v J Afriki.

ČRNI HUDOURNIK

Apus apus Swift
Večji od lastovke; gnezdi v zidnih luknjah, pod strešniki in v skalnih razpokah, 1 leglo, 2-4 jajca, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi do 4000 parov (naselja, skalne stene); selivka, v jatah; prezimuje v J Afriki.

DOMAČI GOLOB

Columba livia domestica Domestic Pigeon
Znana velikost; barva in vzorci perja zelo variirajo; gnezdo na stavbah, 3-9 legel, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, kruh, gospodinjski odpadki; v naseljih je zelo pogosta gnezdlka; stelnica; pozimi v naseljih, manjše jate pa tudi na poljih in travnikih.

TURŠKA GRLICA

Streptopelia decaocto Collared Dove
Manjša od goloba; gnezdo na drevju in stavbah, 2-5 legel, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, redkeje žuželke; v SLO gnezdi do 60000 parov (naselja, parki; prvič se je v SLO pojavila leta 1938); stelnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 150000 os. (naselja).

ČUK

Athene noctua Little Owl
Manjši od goloba; gnezdo v dupilih, na podstrešjih ali v zidnih luknjah, 1 leglo, 2-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, deževniki, žuželke; v SLO gnezdi do 800 parov (gozdički, naselja, sadovnjaki); klatež, ponekod tudi stelnica; v SLO prezimuje do 1500 os.

MESTNA LASTOVKA

Delichon urbica House Martin
Manjša od kmečke lastovke; gnezdo na stavbah ali previsnih skalnih stenah, 1-2 legli, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci, lahko kolonijska gnezdlka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi do 100000 parov (naselja, skalovje, pod mostovi); selivka, v jatah; prezimuje v J Afriki.

KMEČKA LASTOVKA

Hirundo rustica Swallow
Naša najpogosteša lastovka; gnezdo na stenah hiš in hlevov, 2-3 legla, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdlka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi do 300000 parov (naselja, predvsem hlevi); selivka, v jatah prezimuje v Z Afriki.

ŠMARNICA

Phoenicurus ochruros Black Redstart
Vrabčje velikosti; gnezdo v skalnih razpokah, v zidnih luknjah in pod strešniki, 2-3 legla, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi do 80000 parov (skalovje, naselja); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (naselja, toplejši predeli).

BELA PASTIRICA

Motacilla alba Pied Wagtail
Večja od vrabca; gnezdo na produ ali pod strešniki, 2-3 legla, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi do 10000 parov (prodišča, naselja); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 500 os., pogosteša na selitvi (brežine voda, polja, gnojišča).

Ptice v gozdu

ŠOJA

Garrulus glandarius **Jay**
Golobje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jajca, želod, žir; v SLO gnezdi do 30000 parov (listnati in mešani gozdovi, polja z gozdički, parki); klatež; v SLO prezimuje do 20000 os. (gozdovi, gozdní obronki, parki).

MALA UHARICA

Asio otus **Long-eared Owl**
Večja od goloba; gnezdi v starih gnezdih vran in ujed na drevju ali v grmovju, 1 leglo, 4-8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči; v SLO gnezdi do 2200 parov (polja z grmovjem, gozdički); klatež, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 8000 os. (naselja, gozdički).

LESNA SOVA

Strix aluco **Tawny Owl**
Vranje velikosti; gnezdi v duplih, v stavbah in gnezdilnicah, 1 leglo, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, žabe, žuželke, deževniki; v SLO gnezdi do 5000 parov (listnati in mešani gozdovi, parki); stalnica; v SLO prezimuje do 10000 os.

VELIKI DETEL

Dendrocopos major **Great Spotted Woodpecker**
Velikost kosa; gnezdo v drevesnem duplu, 1 leglo, 5-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena, plodovi; v SLO gnezdi do 20000 parov (gozdovi, loke, parki, sadovnjaki); stalnica; v SLO prezimuje do 40000 os. (vrtovi, gozdní obronki; ob krmilnicah).

GRIVAR

Columba palumbus **Woodpigeon**
Večji od domačega goloba; gnezdo na drevesu ali v grmu; 2-3 legla, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: plodovi, semena; v SLO gnezdi do 10000 parov (travniki in polja z grmovjem in drevjem, gozdovi, gozdní obronki); delna selivka, v jatah; v SLO ne prezimuje razen izjemoma.

CIKOVT

Turdus philomelos **Song Thrush**
Malo manjši od kosa; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2 legli, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: polži, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi do 150000 parov (mešani gozdovi, gozdički); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 200 os. (polja z grmovjem, vinogradi).

CARAR

Turdus viscivorus **Mistle Thrush**
Večji od kosa; gnezdo na drevesu, 1-2 legli, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: deževniki, polži, žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi do 25000 parov (gozdovi, sadovnjaki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 40000 os. (gozdní obronki, travniki, vinogradi).

SIVA PEVKA

Prunella modularis **Dunnock**
Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi do 30000 parov (gošče mešanih in iglastih gozdov; pogosteja v višjih legah); delna selivka; v SLO prezimuje do 10000 os. (polja z grmovjem, ob vodah).

MALI KРИVOKЛJUN

Loxia curvirostra **Crossbill**
Večji od vrabca; gnezdo na iglavcu, 1-2 legli (gnezdi že pozimi), 3-4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: semena in popki iglavcev, plodovi; v SLO gnezdi do 20000 parov (iglasti gozdovi); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 200000 os. (gozdovi z iglavci).

DLESK

Coccothraustes coccothraustes **Hawfinch**
Precej večji od vrabca; gnezdo na drevesu, 1-2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, koščice, brsti; v SLO gnezdi do 10000 parov (listnati gozdovi, parki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 25000 os. (gozdní obronki, sadovnjaki, ob krmilnicah).

Ptice v gozdu

STRŽEK

Troglodytes troglodytes Wren
Precej manjši od vrabca; kroglasto gnezdo v skalnih razpokah ali pod koreninami, 2-3 legla, 5-8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi do 70000 parov (ob studencih, gozdovi); klatež; v SLO prezimuje do 35000 os. (brežine voda, grmovna zarast).

TAŠČICA

Erithacus rubecula

Robin

Manjša od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 5-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi do 300000 parov (listnati in mešani gozdovi, gozdn obronki); klatež; v SLO prezimuje do 60000 os. (gozdn obronki, vrtovi, parki, ob krmilnicah).

VRBJA LISTNICA

Phylloscopus collybita

Chiffchaff

Precej manjša od vrabca; gnezdo v podrasti, 2 legli, 5-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi do 500000 parov (svetli gozdovi); delna selivka; v SLO redko prezimuje; **kovaček** *Ph. trochilus* (±enako velik; v SLO gnezdi, pogosteji na selitvi).

GRMOVŠČICA

Phylloscopus sibilatrix

Wood Warbler

Manjša od vrabca; kroglasto gnezdo v podrasti, 1-2 legli, 5-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi do 5000 parov (listnati in mešani gozdovi, loke); selivka; v SLO pogosteja na selitvi; prezimuje v tropski Afriki.

MALI SLAVEC

Luscinia megarhynchos

Nightingale

Vrabčje velikosti; gnezdo pri tleh v grmovju ali med obvodnimi rastlinami, 1-2 legli, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi do 4000 parov (topla nižinska področja, ob vodotokih, loke, žive meje); selivka; prezimi v Afriki.

BELOVRSI MUHAR

Ficedula albicollis Collared Flycatcher

Malo manjši od vrabca; gnezdo v drevesnem duplu, 1 leglo, 4-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi do 3000 parov (listnati in senčni gozdovi, logi, loke, parki); selivka; v SLO pogosteji na selitvi; prezimuje v Afriki.

VRTNA PENICA

Sylvia borin

Garden Warbler

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu blizu tal, 1-2 legli, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi do 3000 parov (polja z grmovjem, loke ob vodah, gozdn obronki); selivka; v SLO pogosteja na selitvi; prezimuje v tropski Afriki.

ČRNOGLAVKA

Sylvia atricapilla

Blackcap

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu ali na drevesu, 1-2 legli, 4-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi do 400000 parov (listnati in mešani gozdovi, vrtovi); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (Primorska, drugod izjemoma).

KOBILAR

Oriolus oriolus

Golden Oriole

Velikost kosa; gnezdo obešeno na drevesni veji, 1 leglo, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, plodovi; v SLO gnezdi do 8000 parov (predvsem v nižinah, svetli listnati gozdovi, gozdn obronki, logi, sadovnjaki); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

DOLGOREPKA

Aegithalos caudatus

Long-tailed Tit

Precej manjša od vrabca (brez repa); gnezdo v grmu ali na drevesu, 1 leglo, 7-13 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi do 20000 parov (listnati in mešani gozdovi, loke, žive meje); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 40000 os. (parki, gozdovi).

Ptice v gozdu

VELIKA SINICA

Parus major Great Tit
Velikost vrabca; gnezdo v duplih ali gnezdilnicah, 1-3 legla, 6-12 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje, semena; v SLO gnezdi do 300000 parov (gozdovi, parki); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 1300000 os. (gozdovi, naselja, ob krmilnicah).

MENIŠČEK

Parus ater Coal Tit
Manjši od vrabca; gnezdo v skalnih razpokah, duplih ali gnezdilnicah, 2 legli, 6-10 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, semena; v SLO gnezdi do 200000 parov (gozdovi, parki); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 800000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

ČOPASTA SINICA

Parus cristatus Crested Tit
Manjša od vrabca; gnezdo v duplih ali gnezdilnicah, 1-2 legli, 5-10 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi do 40000 parov (gozdovi, parki; pogosta na višjih legah); stalnica; v SLO prezimuje do 80000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

PLAVČEK

Parus caeruleus Blue Tit
Manjši od vrabca; gnezdo v duplih, zidnih luknjah ali gnezdilnicah, 1-2 legli, 7-13 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje, semena; v SLO gnezdi do 30000 parov (gozdovi, parki); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 300000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

MOČVIRSKA SINICA

Parus palustris Marsh Tit
Manjša od vrabca; gnezdo v duplih ali gnezdilnicah; 1-2 legli, 6-9 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi do 40000 parov (gozdovi, loke, parki); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100000 os. (nižinski gozdovi, gozdní obronki, ob krmilnicah).

GORSKA SINICA

Parus montanus Willow Tit
Manjša od vrabca; gnezdo v duplu, 1-2 legli, 6-9 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi do 20000 parov (gozdovi; pogosteja v višjih legah); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 15000 os. (nižinski gozdovi, gozdní obronki, ob krmilnicah).

KRATKOPRSTI PLEZALČEK

Certhia brachydactyla
Manjši od vrabca; gnezdo v duplih, za lubjem, na stavbah ali v gnezdilnicah, 2 legli, 4-7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi do 30000 parov (svetli gozdovi, sadovnjaki, parki); stalnica; v SLO prezimuje do 180000 os. (gozdovi, logi, parki).

BRGLEZ

Sitta europaea Nuthatch
Velikost vrabca; gnezdo v duplih ali gnezdilnicah (vhod obzida z blatom), 1 leglo, 5-8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi do 70000 parov (gozdovi, parki, sadovnjaki); stalnica; v SLO prezimuje do 80000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

RDEČEGLAVI KRALJIČEK

Regulus ignicapillus Firecrest
Najmanjša evropska ptica; gnezdo na iglavcu, 2 legli, 7-11 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, semena; v SLO gnezdi do 100000 parov (iglasti in mešani gozdovi); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 500 os. (Primorska, drugod izjemoma).

RUMENOGLAVI KRALJIČEK

Regulus regulus Goldcrest
Najmanjša evropska ptica; gnezdo na iglavcu, 2 legli, 8-11 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, semena; v SLO gnezdi do 150000 parov (mešani in iglasti gozdovi, ruševje); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 800000 os. (gozdovi, parki, žive meje).

Ptice v gorah

KROKAR

Večji od vrane; gnezdo na drevju ali v skalnih stenah, 1 leglo, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi do 1500 parov (skalovje, gozdovi, polja z gozdički); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 2000 os. (gozdovi, skalovje, polja).

PLANINSKA KAVKA *Pyrrhocorax graculus* Alpine Chough

Manjša od vrane; gnezdo v skalnih stenah, 1 leglo, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, majhni vretenčarji, plodovi, semena; v SLO gnezdi do 1200 parov (Alpe; skalne stene, melišča); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 1500 os. (naselja, turistična središča).

KREKOVT

Manjši od vrane; gnezdo na iglavcu tesno ob deblu, 1 leglo, 3-4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: semena iglavcev, želod, žir, lešniki, žuželke, deževniki; v SLO gnezdi do 3000 parov (mešani in iglasti gozdovi); stalnica; v SLO prezimuje do 3000 os.

BELKA

Malo večja od goloba; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6-10 jajc, mladiči: begavci; hrana: žuželke, brsti, iglice, semena, lišaji, listi; v SLO gnezdi do 200 parov (Alpe; visokogorske trate, kamnita pobočja, melišča); stalnica, pozimi v manjših jatah; v SLO prezimuje do 600 os.

KOMATAR

Velikost kosa; gnezdo na drevesu, 1-2 legli, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: deževniki, žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi do 3000 parov (višje ležeči predeli do gozdne meje, ruševje, gozdovi); delna selivka, v manjših jatah; prezimuje v Sredozemljiju.

SKALNI PLEZALČEK *Tichodroma muraria* Wallcreeper

Malo večji od vrabca; gnezdo v skalnih razpokah, luknjah in dupilih, 1 leglo, 3-5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi do 100 parov (senčne in vlažne skalne stene, v bližini slapov); klatež; v SLO prezimuje do 150 os. (skalovja, kamnolomi, zidovi).

VRISKARICA

Večja od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi do 800 parov (visokogorske trate s skalovjem, ruševje); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 4000 os., pogosta na selitvi (travniki, prodišča, soline).

PLANINSKA PEVKA

Prunella collaris Alpine Accentor
Večja od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, polži, jagodičje, semena; v SLO gnezdi do 300 parov (planinske trate, skalnata pobočja); klatež; v SLO prezimuje do 200 os. (skalne stene, planšarije, ob krmilnicah).

KUPČAR

Oenanthe oenanthe Northern Wheatear
Velikost vrabca; gnezdo v skalnih razpokah ali med kamenjem, 1-2 legli, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi do 300 parov (visokogorske trate, melišča); selivka; v nižinah pogosteši na selitvi; prezimuje južno od Sahare.

PLANINSKI VRABEC

Montifringilla nivalis Snow Finch
Večji od vrabca; gnezdo med kamni ali na stavbah, 2 legli, 4-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, brsti, semena; v SLO gnezdi do 200 parov (Alpe; planinske trate, skalovje); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 400 os. (gore, okolica planinskih koč, ob krmilnicah).

Corvus corax

Raven

Večji od vrane; gnezdo na drevju ali v skalnih stenah, 1 leglo, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi do 1500 parov (skalovje, gozdovi, polja z gozdički); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 2000 os. (gozdovi, skalovje, polja).

Ptice gozda in skalovja

DIVJI PETELIN

Tetrao urogallus **Capercaillie**
Gosje velikosti; samica je manjša in rjava grahasta; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6-10 jajc, mladiči: begavci; hrana: popki, listi, semena, plodovi, smrekove iglice, žuželke; v SLO gnezdi do 1200 os. (svetli gozdovi z jasami in posekami, zlasti v višjih legah); stelnica; v SLO prezimuje do 2000 os.

RUŠEVEC

Tetrao tetrix **Black Grouse**
Kokošje velikosti; samica je rjava grahasta; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6-10 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska; v SLO gnezdi do 2000 os. (planinske trate s posameznimi drevesi, barja, ruševje; na višjih legah); stelnica, lahko v manjših skupinah; v SLO prezimuje do 2500 os.

ČRNA ŽOLNA

Dryocopus martius **Black Woodpecker**
Večja od goloba (naša največja žolna); gnezdo v drevesnem duplu, 1 leglo, 3-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke pod lubjem, mravlje; v SLO gnezdi do 1500 parov (strnjeni gozdovi z listavci in iglavci); stelnica; v SLO prezimuje do 3000 os.

SLOKA

Scolopax rusticola **Woodcock**
Golobje velikosti; gnezdo na tleh, 2 legli, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: deževniki, žuželke v tleh; v SLO gnezdi do 100 parov (vlažni in svetli gozdovi z jasami in podrostjo); delna selivka; v SLO prezimuje do 50 os. (vlažni gozdniki ob potokih).

PODHUJKA

Caprimulgus europaeus **Nightjar**
Malo večja od kosa; gnezdo na tleh, 2 legli, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: nočni metulji in druge žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi do 600 parov (mešani in iglasti, predvsem borovi, gozdovi na toplih prisojnih legah); selivka; prezimuje v Z Afriki.

SOKOL SELEC

Falco peregrinus **Peregrine**
Večji od goloba; gnezdo na skalnih policah, v starih gnezdih vran in ujed ali na zgradbah, 1 leglo, 2-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: ptice, žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi do 30 parov (skalne stene, naselja); delna selivka; v SLO prezimuje do 250 os. (skalne stene, polja, naselja).

VELIKA UHARICA

Bubo bubo **Eagle Owl**
Precej večja od kanje; gnezdo na skalnih policah, v starih gnezdih ujed ali na tleh, 1 leglo, 1-6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: glodalci, zajci, ježi, kune, mačke, ptice, plazilci, žuželke; v SLO gnezdi do 100 parov (skalne stene, brezna, gozdovi); stelnica; v SLO prezimuje do 300 os.

SISTEM PTIC

Ptice Aves so samostojen razred znotraj poddebla vretenčarjev Vertebrata. Razvile so se iz dinozavrov v zgodnji juri pred približno 180 miljoni let, ko se je pojavilo prvo ptici podobno bitje - praptič Archaeopteryx. Danes poznamo na vsem svetu okoli 9200 vrst ptic, ki so jih sistematiki (taksonomi) razdelili v sistem po načelu sorodnosti med vrstami. V sistemu so predstavljene le višje sistematske enote (red, družina), katerih predstavniki se pojavljajo tudi v Sloveniji. Ob vsaki družini je, zaradi lažje predstave, naveden še po en primer vrste.

1. red: SLAPNIKI GAVIFORMES

- 1.1. družina: SLAPNIKI Gaviidae (polarni slapnik *Gavia arctica*)

2. red: PONIRKI PODICIPEDIFORMES

- 2.1. družina: PONIRKI Podicipedidae (čopasti ponirek *Podiceps cristatus*)

3. red: CEVONOSCI PROCELLARIIFORMES

- 3.1. družina: VIHARNIKI Procellariidae (sredozemski viharnik *Puffinus yelkouan*)
3.2. družina: STRAKOŠI Hydrobatidae (strakoš *Hydrobates pelagicus*)

4. red: VESLONOŽCI PELECANIFORMES

- 4.1. družina: KORMORANI Phalacrocoracidae (veliki kormoran *Phalacrocorax carbo*)
4.2. družina: PELIKANI Pelecanidae (rožnati pelikan *Pelecanus onocrotalus*)

5. red: MOČVIRNIKI CICONIIFORMES

- 5.1. družina: ČAPLJE Ardeidae (siva čaplja *Ardea cinerea*)
5.2. družina: ŠTORKLJE Ciconiidae (bela štoklja *Ciconia ciconia*)
5.3. družina: IBISI Threskiornithidae (plevica *Plegadis falcinellus*)

6. red: PLAMENCI PHOENICOPTERIFORMES

- 6.1. družina: PLAMENCI Phoenicopteridae (plamenec *Phoenicopterus ruber*)

7. red: PLOJKOKLJUNI ANSERIFORMES

- 7.1. družina: PLOVCI Anatidae (mlakarica *Anas platyrhynchos*)

8. red: UJEDE FALCONIFORMES

- 8.1. družina: ORLI Accipitridae (kanja *Buteo buteo*)
8.2. družina: RIBJI ORLI Pandionidae (ribji orel *Pandion haliaetus*)
8.3. družina: SOKOLI Falconidae (postovka *Falco tinnunculus*)

9. red: KURE GALLIFORMES

- 9.1. družina: KOCONOGE KURE Tetraonidae (divji petelin *Tetrao urogallus*)
9.2. družina: POLJSKE KURE Phasianidae (fazan *Phasianus colchicus*)

10. red: ŽERJAVOVCI GRUIFORMES

- 10.1. družina: TUKALICE Rallidae (liska *Fulica atra*)

- 10.2. družina: ŽERJAVI Gruidae (žerjav *Grus grus*)

- 10.3. družina: DROPLJE Otididae (velika dropila *Otis tarda*)

11. red: POBREŽNIKI CHARADRIIFORMES

- 11.1. družina: ŠKOLJKARICE Haematopodidae (školjkarica *Haematopus ostralegus*)
11.2. družina: SABLJARKE Recurvirostridae (polojnik *Himantopus himantopus*)
11.3. družina: PRLIVKE Burhinidae (prlivka *Burhinus oedicnemus*)
11.4. družina: TEKALCI Glareolidae (rjavoperuta komatna tekica *Glareola pratincola*)
11.5. družina: DEŽEVNIKI Charadriidae (priba *Vanellus vanellus*)
11.6. družina: KLJUNAČI Scolopaciidae (sloka *Scolopax rusticola*)
11.7. družina: GOVNAČKE Stercorariidae (lopatasta govnačka *Stercorarius pomarinus*)
11.8. družina: GALEBI Laridae (rečni galeb *Larus ridibundus*)
11.9. družina: ČIGRE Sternidae (navadna čigra *Sterna hirundo*)
11.10. družina: NJORKE Alcidae (črna njorka *Cephus grylle*)

12. red: STEPSKE KOKOŠKE PTEROCOLIDIFORMES

- 12.1. družina: STEPSKE KOKOŠKE Pteroclidiidae (kirgiška sadža *Syrrhaptes paradoxus*)

13. red: GOLOBI COLUMBIIFORMES

- 13.1. družina: GOLOBI Columbidae (domači golob *Columba livia f. domestica*)

14. red: PAPIGE PSITTACIFORMES

- 14.1. družina: PAPIGE Psittacidae (aleksander *Psittacula krameri*)

15. red: KUKAVICE CUCULIFORMES

- 15.1. družina: KUKAVICE Cuculidae (kukavica *Cuculus canorus*)

16. red: SOVE STRIGIFORMES

- 16.1. družina: PEGASTE SOVE Tytonidae (pegasta sova *Tyto alba*)
16.2. družina: SOVE Strigidae (lesna sova *Strix aluco*)

17. red: LEŽETRUDNIKI CAPRIMULGIFORMES

- 17.1. družina: PODHUJKE Caprimulgidae (podhujka *Caprimulgus europaeus*)

18. red: HUDOURNIKI APODIFORMES

- 18.1. družina: HUDOURNIKI Apodidae (črni hudournik *Apus apus*)

19. red: VPIJATI CORACIFORMES

- 19.1. družina: VODOMCI Alcedinidae (vodomec *Alcedo atthis*)
19.2. družina: LEGATI Meropidae (čebelar *Merops apiaster*)
19.3. družina: ZLATOVRANKE Coraciidae (zlatovranka *Coracias garrulus*)
19.4. družina: SMRDOKAVRE Upupidae (smrdokavra *Upupa epops*)

20. red: PLEZALCI PICIFORMES

20.1. družina: ŽOLNE Picidae (veliki detel *Dendrocopos major*)

21. red: PEVCI PASSERIFORMES

- 21.1. družina: ŠKRJANCI Alaudidae (poljski škrjanec *Alauda arvensis*)
- 21.2. družina: LASTOVKE Hirundinidae (kmečka lastovka *Hirundo rustica*)
- 21.3. družina: PASTIRICE Motacillidae (bela pastirica *Motacilla alba*)
- 21.4. družina: PEGAMI Bombycillidae (pegam *Bombycilla garrulus*)
- 21.5. družina: POVODNI KOSI Cinclidae (povodni kos *Cinclus cinclus*)
- 21.6. družina: STRŽKI Troglodytidae (stržek *Troglodytes troglodytes*)
- 21.7. družina: PEVKE Prunellidae (siva pevka *Prunella modularis*)
- 21.8. družina: DROZGI Turdidae (kos *Turdus merula*)
- 21.9. družina: PENICE Sylviidae (črnoglavka *Sylvia atricapilla*)
- 21.10. družina: MUHARJI Muscicapidae (sivi muhar *Muscicapa striata*)
- 21.11. družina: TIMALIJE Timaliidae (brkata sinica *Panurus biarmicus*)
- 21.12. družina: DOLGOREPKE Aegithalidae
(dolgorepka *Aegithalos caudatus*)
- 21.13. družina: SINICE Paridae (velika sinica *Parus major*)
- 21.14. družina: BRGLEZ Sittidae (brglez *Sitta europaea*)
- 21.15. družina: SKALNI PLEZALČKI Tichodromadidae
(skalni plezalček *Tichodroma muraria*)
- 21.16. družina: DREVESNI PLEZALČKI Certhiidae
(kratkoprsti plezalček *Certhia brachydactyla*)
- 21.17. družina: PLAŠICE Remizidae (plašica *Remiz pendulinus*)
- 21.18. družina: KOBILARJI Oriolidae (kobilar *Oriolus oriolus*)
- 21.19. družina: SRAKOPERJI Laniidae (rjavi srakoper *Lanius collurio*)
- 21.20. družina: VRANI Corvidae (siva vrana *Corvus (corone) cornix*)
- 21.21. družina: ŠKORCI Sturnidae (škorec *Sturnus vulgaris*)
- 21.22. družina: VRABCI Passeridae (domači vrabec *Passer domesticus*)
- 21.23. družina: ASTRILDE Estrildidae (rečna astrilda *Estrilda astrild*)
- 21.24. družina: ŠČINKAVCI Fringillidae (ščinkavec *Fringilla coelebs*)
- 21.25. družina: STRNADI Emberizidae (rumeni strnad *Emberiza citrinella*)

polojnik foto: Bojan Marčeta

V Sloveniji je bilo do leta 1997 opaženih 383 vrst ptic, ki jih lahko glede na njihovo pojavljanje pri nas razdelimo v več skupin:

AVTOHTONE GNEZDILKE (227 vrst)

Vrste, ki so se na ozemlje Slovenije naselile oziroma gnezdijo po naravni poti. Avtohtone gnezdilke lahko razdelimo še na: redne gnezdilke (196 vrst), občasne in izredne gnezdilke (približno 12 vrst; npr. močvirška uharica *Asio flammeus*), izumrle gnezdilke (vsaj 5 vrst; npr. črnoglavi strnad *Emberiza melanocephala*) in na novo gnezdeče vrste (približno 14 vrst; npr. veliki žagar *Mergus merganser*).

ALOHTONE GNEZDILKE (2-3 vrste)

Tujerodne vrste, ki jih je naselil človek ali so prišle na ozemlje Slovenije s pomočjo človeka. Sem štejemo aleksandra *Psittacula krameri*, fazana *Phasianus colchicus* (naseljevanje v Sloveniji konec 19. in začetek 20. stoletja) in špansko kotorno *Alectoris rufa* (poskus naselitve ni uspel).

POLETNI GOSTI (približno 5 vrst)

Vrste, ki v Sloveniji sicer ne gnezdijo, vendar se tu redno pojavljajo predvsem v poletnem času (npr. mala bela čaplja *Egretta garzetta*). Za nekatere od njih se domneva, da v Sloveniji gnezdi, a gnezda še niso bila najdena.

ZIMSKI GOSTI (približno 35 vrst)

Negnezdeče vrste, ki se v Sloveniji pojavljajo v zimskem času in tu prebijejo zimo. Praviloma gnezdi severno od naših krajev (npr. polarni slapnik *Gavia arctica*).

PRELETNI GOSTI (približno 90 vrst)

Vrste, ki v Sloveniji ne gnezdijo in ne prezimujejo (razen izjemoma), ampak se pri nas ustavlja v času spomladanske in jesenske selitve (npr. močvirski martinec *Tringa glareola*).

IZJEMNI GOSTI (68 vrst)

Redke vrste, ki se pojavijo izjemoma (doslej manj kot petkrat), ponavadi v času selitve. V večini primerov gre za spolno nezrele ali nesparjene osebke (npr. rožnati pelikan *Pelecanus onocrotalus*).

ALOHTONE NEGNEZDEČE VRSTE (9 vrst)

Tujerodne vrste, ki jih je k nam zanesel človek in pri nas zaenkrat še ne gnezdijo (npr. črni labod *Cygnus atratus*, mandarinka *Aix galericulata*, zlati vrabec *Passer luteus*, rdečeprsi kardinal *Pheucticus ludovicianus*, kitajski slavček *Leiothrix lutea*). V to skupino bi lahko priševali tudi vrste, ki bi jih sicer lahko šteli med avtohtone, vendar se domneva, da so bili opazovani osebki pobegle ptice iz ujetništva in tako v Slovenijo niso prišli po naravni poti (npr. rjasta kozarka *Tadorna ferruginea*).

SELITEV

Različne vrste ptic se med letom v različnem času pojavljajo na različnih mestih, kar jim omogoča njihova velika mobilnost. Glede na letne premike posameznih vrst, se ptice lahko razdelijo na več skupin:

STALNICE (npr. divji petelin *Tetrao urogallus*)

Vrste, ki so na svojem gnezditvenem teritoriju prisotne vse leto. Pozimi se le lokalno premikajo v okviru svojega širšega gnezditvenega območja zaradi iskanja hrane.

SELIVKE (npr. kmečka lastovka *Hirundo rustica*)

Vrste, ki se pozimi ne pojavljajo v svojih gnezditvenih območjih, temveč se odselijo na t. i. prezimovalna območja. Njihove ustaljene selitvene poti vedno potekajo v splošni smeri sever-jug. Namen jesenske selitve je izogniti se zimskim razmeram, ki vladajo na njihovih gnezditvenih območjih, ki jih te vrste sicer ne bi preživele (glavni vzrok je večinoma pomanjkanje hrane), namen spomladanske selitve pa je vračanje v gnezditvena območja. Vračanje in gnezdenje teh ptic na severnejših

območjih je lahko posledica več vzrokov (hrana, dolžina dneva, manjša medvrstna tekmovalnost ipd.).

Razdalje, ki jih preletijo v času selitve, so velike, včasih tudi po več tisoč kilometrov. Večinoma se selijo v večjih ali manjših jatah.

kmečka lastovka foto: Borut Rubinič

DELNE SELIVKE (npr. cikovt *Turdus philomelos*)

Vrste, ki se obnašajo deloma kot stalnice, deloma kot selivke. Del populacije se pozimi odseli, del pa prezimi na gnezditvenem območju. Pri nekaterih vrstah pozimi pride tudi do mešanja severnih populacij z domaćimi, pri drugih do nadomeščanja, ko se domača populacija v celoti odseli južneje, nadomestijo pa jo doseljene severne populacije. Delne selivke ponavadi na selitvi prelete manjše razdalje kot prave selivke, vseeno pa se ravno tako selijo v splošni smeri sever-jug. V splošnem bi lahko rekli, da se severnejše populacije bolj nagibajo k selivkam, južnejše pa k stalnicam.

KLATEŽI (npr. čuk *Athene noctua*)

Vrste, ki se pozimi iz svojega gnezditvenega teritorija premikajo v različne smeri. Razlog teh premikov je večinoma iskanje hrane. Za razliko od selivk se ti premiki ne omejujejo le na smer sever-jug, ampak se te ptice premikajo v vse smeri glede na razpoložljivo hrano na določenih območjih. Razdalje, ki jih te vrste preletijo med klatenjem, so običajno majhne in le izjemoma daljše od tisoč kilometrov. Nekateri predstavniki teh vrst se lahko obnašajo kot stalnice, zlasti kadar so zimske razmere na gnezditvenem območju ugodne (predvsem pri južnejših populacijah).

GNEŽDITEV

Vse ptice brez izjeme ležejo jajca in večinoma tudi skrbijo za svoje mladiče. Za zarod lahko skrbita oba starša (med valjenjem se izmenjujeta ali pa tudi ne), lahko le samica (npr. pri kurah Galliformes), ali pa le samec (npr. pri liskonožcih *Phalaropus* sp.). Žive pa tudi ptice, ki se po izleganju jajc za svoje potomce ne menijo več. Taka je naprimjer kukavica *Cuculus canorus*, ki svoja jajca podtika v gnezda drugih ptic (npr. v gnezda penic *Sylvia* sp., trstnic *Acrocephalus* sp., taščice *Erythacus rubecula*, sive pevke *Prunella modularis*). Mlada kukavica, ki se navadno izvali pred mladiči gostitelja, izvrže gostiteljev zarod (jajca in mladiče) iz gnezda, saj bi v nasprotnem primeru zaradi porazdelitve hrane med vse mladiče dobila manj hrane in bi tako počasneje odrasčala ali celo poginila.

Kukavičja jajca so zaradi širokega izbora gostiteljskih vrst barvno zelo raznolika in oponašajo barvo jajc gostitelja. Tudi barve jajc ostalih vrst ptic so zelo pestre. Od povsem belih (pri pticah, ki gnezdi v duplih) do pisanih in opremljenih z različnimi vzorci. Vzorčasta jajca so v določenem okolju manj opazna in zato bolje zavarovana pred plenilci. Tudi oblike jajc so lahko zelo različne. Od skoraj povsem okroglih (npr. pri sovah *Strigidae*) do podolgovatih (npr. pri njorkah *Alcidae*) ali koničastih (npr. pri pribi *Vanellus vanellus*).

Ptice gradijo gnezda iz najrazličnejših gradiv, postiljajo pa jih največkrat z dlako ali s perjem, ki ga pobirajo v okolici gnezditvenega prostora ali pa si ga izpulijo s telesa (npr. plovci *Anatidae*). Sokoli Falconiformes in sove Strigiformes so znani po tem, da si ne delajo gnezd, ampak jajca znesejo kar na gola tla skalnih polic, dupel ali podstrešnih delov stavb. Nekateri se naselijo v opuščenih gnezdih drugih ptic. Gnezda sov so navadno postlana z ostanki plena. Glede na mesto gnezdenja ločimo več tipov gnezd:

a) gnezda na tleh - so na zemlji, produ, mivki, ...; ponavadi so skrita pod rastlinjem, štorom ali skalo, lahko pa so tudi na odprttem brez zavetja; lahko so le globelice v tleh (npr. mali deževnik *Charadrius dubius*) ali pa skrbno znešena v obliki kupčka (npr. labod grbec *Cygnus olor*);

b) plavajoča gnezda - gnezda, znešena iz vodnega rastlinja na vodni površini, zasidrana med trsticje, vejevje, na podvodno rastlinje ali na dno (npr. mali ponirek *Tachybaptus ruficollis*);

c) gnezda na drevesu - ponavadi so v zavetju krošenj tik ob deblu ali pa na koncu vej; so zelo različnih oblik od ploščatih (npr. grivar *Columba palumbus*) do skodeličastih (npr. lišček *Carduelis carduelis*); poznamo tudi kroglasta gnezda, ki so lahko viseča (npr. plašica *Remiz pendulinus*) ali zagozdena med veje (npr. dolgorepka *Aegithalos caudatus*); v to skupino bi lahko šteli tudi gnezda v grmovju in gnezda, obešena med travne bilke (npr. trstnice *Acrocephalus* sp.);

d) gnezda v duplu - so izdolbena v drevesno deblo; pticam, ki gnezdi v duplih, pravimo duplarice in jih delimo v dve skupini:
1) prvotne (primarne) duplarice, ki si duplo iztešajo same (npr. žolne *Picidae*) in
2) drugotne (sekundarne) duplarice, ki zasedejo stara dupla primarnih duplaric ali dupla, ki nastanejo z odmrtem in razpadom drevesnega jedra, lahko pa gnezdi tudi v gnezdilnicah (npr. lesna sova *Strix aluco*)

e) gnezda v rovu - izkopana so v ilovnatih ali peščenih stenah; rovi so različno dolgi, na koncu rova pa je kamrica z jajci (npr. vodomec *Alcedo atthis*);

f) gnezda v skalni steni - tu lahko ptice gnezdi na skalni polici (npr. sokol selec *Falco peregrinus*), v skalnih razpokah (npr. kupčar *Oenanthe oenanthe*) ali si gnezdo prilepijo na steno ali pod skalni previs (npr. mestna lastovka *Delichon urbica*);

Poleg tega lahko ptice gnezdi tudi na stavbah in drugih objektih, kjer se pojavljajo različni tipi gnezd, podobnih gnezdom na drevesih (npr. bela štorklja *Ciconia ciconia*), gnezdom v duplih (npr. smrdokavra *Upupa epops*) in gnezdom v skalnih stenah (npr. mestna lastovka *Delichon urbica*).

GNEZDOMCI - rpična trstnica foto: Bojan Marčeta

Ptičje mladiče razdelimo glede na to, kako dolgo po izvalitvi ostane mladič v gnezdu:

GNEZDOMCI

(nidikolni mladiči)

(ob izvalitvi so goli, nemočni in pogosto slepi, zato potrebujejo več starševske nege; v gnezdu ostanejo dlje časa po izvalitvi, gnezdo pa zapustijo večinoma šele, ko poletijo)

BEGAVCI

(nidifugni mladiči)

(ob izvalitvi so že porasli s puhom, gnezdo zapustijo kmalu po izvalitvi in si, največkrat ob spremstvu staršev, sami iščejo hrano)

BEGAVEC - navadna čigra foto: Borut Mozetič

Gnezdilnice

Umetne gnezdilnice naseljujejo ptice, ki sicer gnezdi v duplih dreves ali v skalnih razpokah. Tem pticam pravimo z enim imenom duplarice. Najbolje je ohraniti čim več naravnih dupel, kjer to ni mogoče, lahko postavimo gnezdilnice. Z gnezdilnicami lahko v svoje sadovnjake in v bližino hiš privabimo mnogo ptic, ki jih lahko pozneje opazujemo pri njihovih vsakodnevnih opravilih.

Izdelava gnezdilnic je za večino manjših ptic pevk zelo podobna (glej sliko), razlike so le v premeru vhodne odprtine:

1. premer 2,8 cm (plavček

Parus caeruleus, čopasta sinica

Parus cristatus, močvirška sinica

Parus palustris, meniček

Parus ater, poljski vrabec *Passer montanus*)

2. premer 3,2 cm (velika sinica *Parus major*, belovrati muhar *Ficedula albicollis*)

3. premer 4,5 cm (brglez *Sitta europaea*,

pogorelček *Phoenicurus phoenicurus*, šmarnica

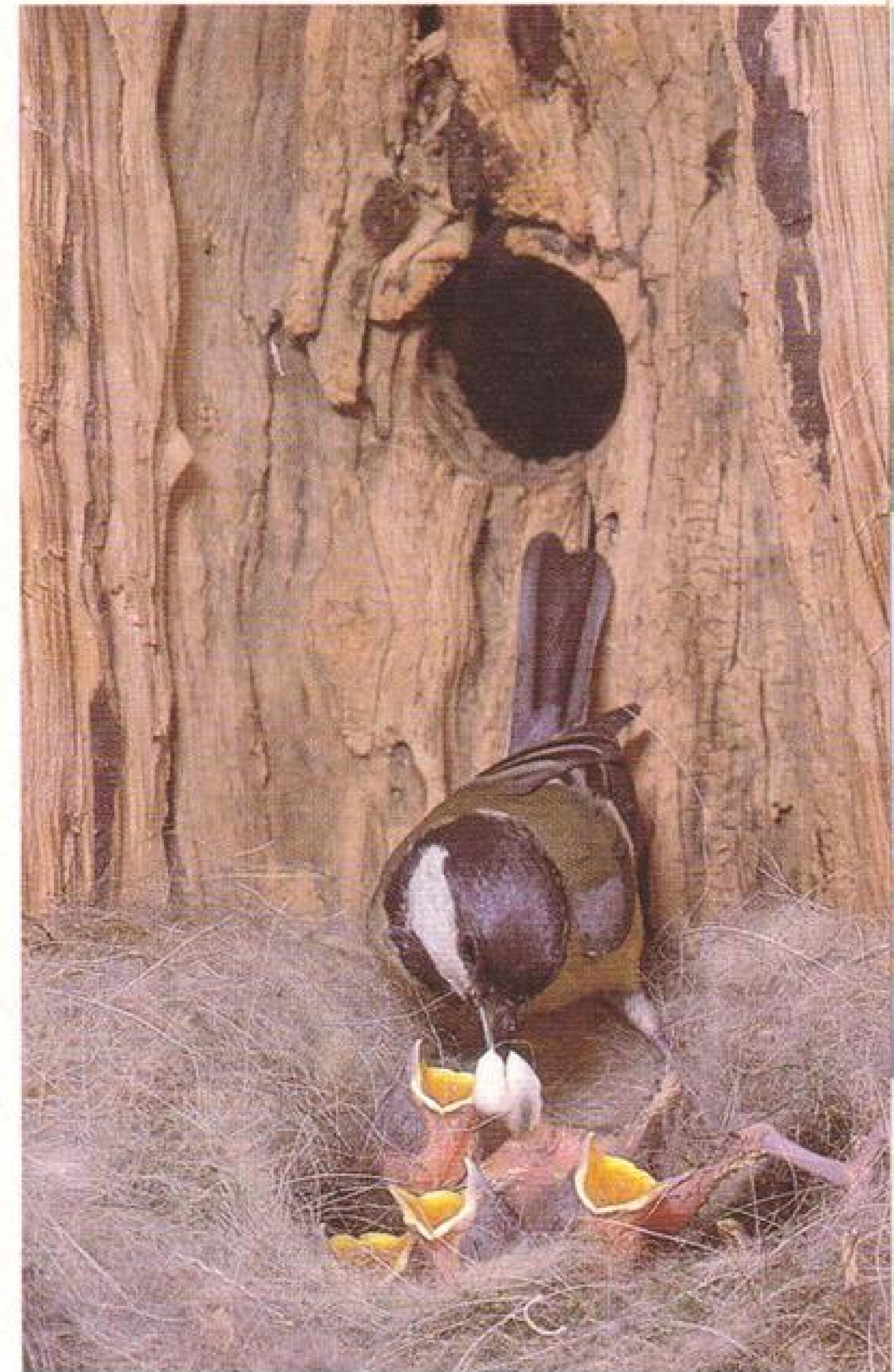
Phoenicurus ochruros, sivi muhar

Muscicapa striata, domači vrabec

Passer domesticus)

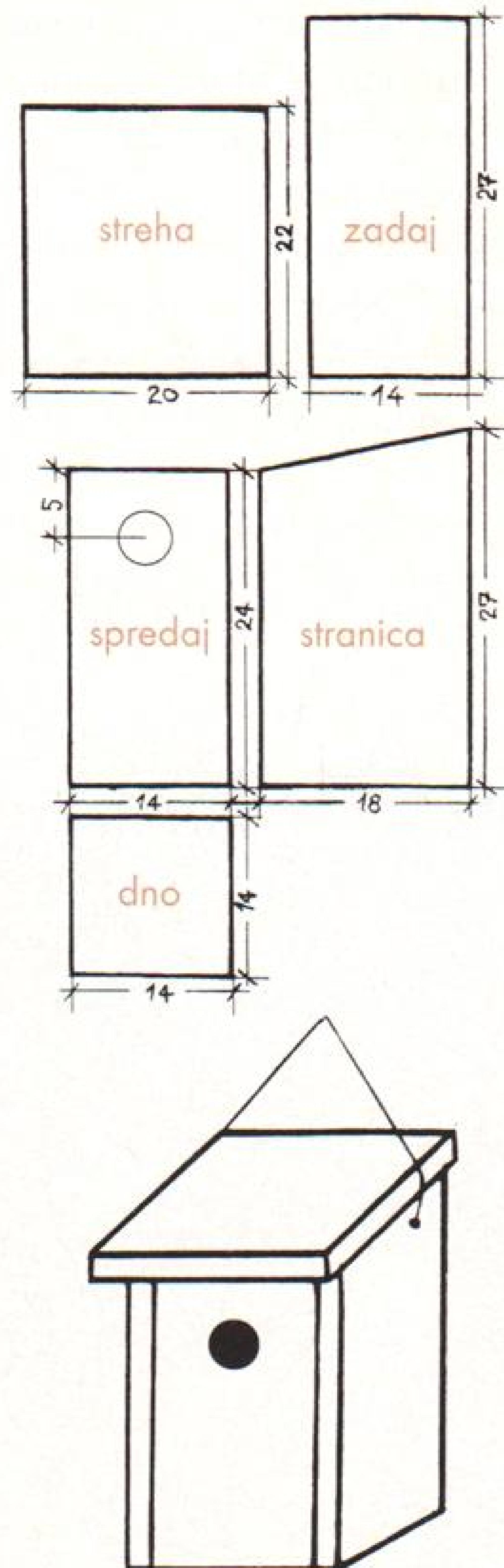
4. premer 5,0 cm (škorec *Sturnus vulgaris*, brglez *Sitta europaea*)

sinica foto: Bojan Marčeta

Krmilnice

Zima je čas selekcije, ki ohrani le najbolj odporne. Vse ptice, ki prezimujejo v naših krajih so prilagojene mrazu in zimi. Mnenja o tem, ali je pozimi ptice potrebno hraniti ali ne, so deljena. V naravnem okolju, kjer si ptice lahko same poiščejo hrano, je dodatno krmljenje z biološkega in naravovarstvenega vidika nepotrebno, v okoljih, kjer so naravni viri hrane uničeni (npr. v umetno spremenjenih okoljih, v naseljih), pa krmljenje ptic ni odveč. Krmilnice uporabljamamo samo v obdobjih, ko je sneg. Semena morajo ostati suha, prostor s semenjem naj bo čist, da se semena ne mešajo z iztrebki ptic. Ne dajajmo vode, kruha in slanih živil. Najprimernejša krma so semena sončnic in ovsja.

OSNOVNI NAPOTKI ZA OPАЗOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC

Ptice so na vrhu prehranjevalne verige in kot take dober kazalec sprememb v okolju. Z opazovanjem in dobim poznavanjem ptic se lahko seznanimo z marsikaterim problemom, ki se pojavlja v naravi. Nenazadnje je opazovanje ptic v naravi tudi užitek.

Kdaj opazovati ptice?

Večina ptic je najbolj aktivnih zjutraj, pred sončnim vzhodom in potem še 2-3 ure ter zvečer ob sončnem zahodu. V tem času se najbolj intenzivno oglašajo. Čez dan, predvsem v največji vročini, so manj aktivne.

Nekatere ptice lahko opazujemo le v določenem delu dneva in jih na naših rednih dnevnih pohodih največkrat niti ne opazimo. Take so npr. različne nočne ptice (sloka *Scolopax rusticola*, podhujka *Caprimulgus europaeus*, sove), ki jih opazujemo oziroma poslušamo predvsem ponoči, največkrat v poznih večernih ali zgodnjih jutranjih urah. Večina ptic gnezdi od aprila do junija. Takrat so še posebej občutljive na najrazličnejše motnje, saj velik del časa namenijo vzreji mladičev.

Nekatere ptice gnezdi v kolonijah, pri drugih pa si par izbere neko gnezditveno območje (teritorij), ki ga brani pred vsiljivci. Zlasti samci pogosto označujejo meje svojega teritorija s petjem ali razkazovanjem, kar nam je lahko v pomoč pri ocenjevanju števila gnezdečih ptic na nekem območju. Selivke se spomladi in jeseni pojavljajo v večjih ali manjših jatah, ki se lahko med selitvijo večkrat ustavijo, da se spočijejo in nahranijo. Spomladi in jeseni lahko opazujemo velike jate rac, pobrežnikov in drugih na vodo navezanih ptic ob različnih tipih voda, največ na jezerih, zamočvirjenih predelih in ob morski obali (npr. v solinah). V deževnem in oblačnem vremenu lahko opazujemo veliko

foto: Slavko Polak

Foto: Peter Legiša

zanimivih vrst ptic, predvsem selivk, ki jih je slabovreme ustavilo na njihovi poti. Veter pa pri opazovanju ptic, zlasti v gozdu, moti, saj zaradi šumenja težje slišimo pojoče ptice ali pa se te sploh ne oglašajo.

Kje opazovati ptice?

Največ ptic lahko opazujemo v bližini voda (morsko obrežje, soline, jezera, reke in najrazličnejša mokrišča). Tu opazujemo večinoma s teleskopom. V gozdu bolj kot z očmi za pticami oprezamo z ušesi, saj je v krošnjah dreves skrite ptice težje videti kot pa slišati. Slovenija je z gozdom bogata dežela, zato so ptice gozdnih območij za nas posebej pomembne. Gozdni rob običajno preide v travnik, kjer sta glavni orodji ornitologa zopet daljnogled in teleskop. Ptice pa lahko opazujemo tudi v naseljih in mestih, kjer ni le golobov in vrabcev, ampak lahko tu najdemo tudi nekatere redke in zanimive vrste, npr. sokola selca *Falco peregrinus*, ki jih sicer v našem vsakdanu pogosto spregledamo.

S čim opazovati ptice?

Daljnogled je za opazovalca ptic najpomembnejši pripomoček. Najprimernejša povečava se giblje med 7-krat in 10-krat. Za opazovanje vodnih ptic, pobrežnikov in visokoletečih ptic (npr. ujed) je priporočljivo imeti teleskop z večjo povečavo (med 20-krat in 60-krat) in stojalo. Pomemben pripomoček pri opazovanju ptic je tudi slikovni priročnik za prepoznavanje ptic. Teh priročnikov je danes na trgu že precej, vendar večina v tujih jezikih. Pri opazovanju ptic v naravi je priporočljiva nevpadljiva obleka, zato da živali čim manj motimo in vznemirjam. Priporočljivo se je udeležiti izletov, ki jih organizira Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, kjer bomo svoje znanje o prepoznavanju ptic hitro preverili in izpopolnili.

ORNITOLOŠKO POMEMBNA OBMOČJA

Ornitološko pomembna območja - IBA (Important Bird Areas) so območja, kjer se redno pojavlja pomemben delež populacije ene ali več vrst ptic (gnezditev, prezimovanje ali selitev). Delež se določa v odstotkih glede na velikost evropskih ali svetovnih populacij vrst. V Sloveniji je bilo po strogih mednarodnih merilih določenih 14 lokalitet, ki ustrezajo nazivu ornitološko pomembno območje.

foto: Slavko Polak

Sečoveljske soline

Velikost: 850 ha.

Opis območja: Kompleks delujočih in opuščenih solinskih bazenov, poloji s slanoljubnim rastlinjem, trtišča, sladkovodne mlake, obalno morje.

Gnezdilci: polojnik *Himantopus himantopus*, beločeli deževnik *Charadrius alexandrinus*, navadna čigra *Sterna hirundo*, mala čigra *S. albifrons*, rumenonogi galeb *Larus cachinnans*.

Prezimovalci, preletni gosti: sredozemski viharnik *Puffinus yelkouan* (odprto morje), žvižgavka *Anas penelope*, spremenljivi prodnik *Calidris alpina*, črnogлавi galeb *Larus melanocephalus*.

foto: Jože Osredkar

Ljubljansko barje

Velikost: 14.560 ha.

Opis območja: Mozaična kulturna krajina, ekstenzivno obdelovana polja, močvirni travniki, obsežna grmišča in sestoji dreves; med krajinskimi elementi je mreža umetno izkopanih jarkov in kanalov.

Gnezdilci: prepelica *Coturnix coturnix*, kosec *Crex crex* (najpomembnejše gnezdišče pri nas; 200-250 parov; globalno ogrožen), priba

Vanellus vanellus, veliki škurh *Numenius arquata*, sloka *Scolopax rusticola*, veliki skovik *Otus scops*, repaljščica *Saxicola rubetra*, prosnik *Saxicola torquata*, pisana penica *Sylvia nisoria*, rjava penica *Sylvia communis*, kobiličar *Locustella naevia*.

Prezimovalci, preletni gosti: pepelasti lunj *Circus cyaneus*, togotnik *Philomachus pugnax*, zlata prosenka *Pluvialis apricaria*, veliki srakoper *Lanius excubitor*.

Ribniška dolina

Velikost: 3.980 ha.

Opis območja: Poplavni in vlažni travniki z vmesnimi pasovi obdelanih površin in gnojenih travnišč; območje leži sredi večjega kraškega kompleksa.

Gnezdilci: sršenar *Pernis apivorus*, prepelica *Coturnix coturnix*, kosec *Crex crex* (20-30 parov), vijeglavka *Jynx torquilla*, siva žolna *Picus canus*.

Cerkniško jezero

Velikost: 3.500 ha.

Opis območja: Presihajoče jezero (poleti je jezero suho, pozimi pa je večinoma napolnjeno z vodo); bogati močvirni travniki, obsežna trtišča, bičevja in grmišča.

Gnezdilci: rjavovrati ponirek

Podiceps grisegena (edino gnezdišče v Sloveniji), reglja *Anas querquedula*, kreheljc *A. crecca*, raca žličarica *A. clypeata* (edino dokazano gnezdišče v Sloveniji), kostanjevka *Aythya nyroca* (globalno ogrožena), kosec *Crex crex* (60-110 parov), rdečenogi martinec *Tringa totanus* (edino gnezdišče v Sloveniji), kozica *Gallinago gallinago*.

Prezimovalci, preletni gosti: zvonec *Bucephala clangula*, mali žagar *Mergus albellus*, pepelasti lunj *Circus cyaneus*, liska *Fulica atra*, veliki srakoper *Lanius excubitor*.

foto: Slavko Polak

Planinsko polje

Velikost: 1.600 ha.

Opis območja: Ob deževju poplavljeno; pестra mozaična krajina poplavnih travnikov, grmišč in posameznih dreves, meandri reke Unice.

Gnezdilci: kosec *Crex crex* (pribl. 30 parov), kozica *Gallinago gallinago*, poljski škrjanec *Alauda arvensis*, repaljščica *Saxicola rubetra*, rjava penica *Sylvia communis*, pisana penica *S. nisoria*.

Porečje Nanoščice

Velikost: 1.425 ha.

Opis območja: Dobro ohranjena reka z mnogimi meandri, vlažni travniki, manjši sestoji trsja in bičja; v sredini območja je hrib Pugled z ostanki bukovo-jelovega gozda.

Gnezdilci: sokol selec *Falco peregrinus*, kosec *Crex crex* (20-30 parov), kozica *Gallinago gallinago*, vodomec *Alcedo atthis*, zelena žolna *Picus viridis*.

Dolina Reke

Velikost: 1.700 ha.

Opis območja: Vlažni in poplavni travniki, manjša močvirja, ekstenzivno kultivirane površine in sadovnjaki; območje ogroža hitro razvijajoča se Ilirska Bistrica.

Gnezdilci: mala bobnarica *Ixobrychus minutus*, prepelica *Coturnix coturnix*, kosec *Crex crex* (približno 30 parov), veliki skovik *Otus scops*, vodomec *Alcedo atthis*, repaljščica *Saxicola rubetra*.

Kočevsko - Kolpa

Velikost: 99.000 ha.

Opis območja: Obsežen dinarski svet iglastega, mešanega in listnatega gozda; pragozdni ostanki; približno 5% območja pokrivajo pašniki in travniki.

Gnezdilci: sokol selec *Falco peregrinus*, sršenar *Pernis apivorus*, mali orel *Hieraaetus pennatus* (edino gnezdišče v Sloveniji), belorepec

Haliaetus albicilla (edino gnezdišče v Sloveniji), divji petelin *Tetrao urogallus*, gozdni jereb *Bonasa bonasia*, kozača *Strix uralensis*, vijeglavka *Jynx torquilla*, siva žolna *Picus canus*, triprsti detel *Picoides tridactylus*, belovrati muhar *Ficedula albicollis*, mali muhar *Ficedula parva*.

foto: Slavko Polak

Krakovski gozd

Velikost: 4.000 ha.

Opis območja: Eden največjih in najbolje ohranjenih nižinskih poplavnih gozdov v Sloveniji; rečne mrvice, močvirja in vlažni travniki.

Gnezdilci: črna štorklja *Ciconia nigra*, sršenar *Pernis apivorus*, mali klinkač *Aquila pomarina* (edino gnezdišče v Sloveniji), golob duplar *Columba oenas*, kozača *Strix uralensis*, siva žolna *Picus canus*, zelena žolna *P. viridis*, črna žolna *Dryocopus martius*, srednji detel *Dendrocopos medius*, belovrati muhar *Ficedula albicollis*, rečni cvrčalec *Locustella fluviatilis*.

Drava

Velikost: 83.000 ha.

Opis območja: Reka Drava s poplavnim pasom in ostanki loke, prudišča, poplavni travniki in kmetijske površine ob reki; akumulacijska jezera.

Gnezdilci: mala bobnarica *Ixobrychus minutus*, črna štorklja *Ciconia nigra*, sršenar *Pernis apivorus*, grahasta tukalica *Porzana porzana*, vodomec *Alcedo atthis*, srednji detel *Dendrocopos medius*, sirijski detel *D. syriacus*, rečni cvrčalec *Locustella fluviatilis*, kobiličar *L. naevia*, belovrati muhar *Ficedula albicollis*, plotni strnad *Emberiza cirlus*.

Prezimovalci, preletni gosti: mali ponirek *Tachybaptus ruficollis*, veliki kormoran *Phalacrocorax carbo*, velika bela čaplja *Egretta alba*, kreheljc *Anas crecca*, čopasta črnica *Aythya fuligula*, sivka *A. ferina*, zvonec *Bucephala clangula*, mali žagar *Mergus albellus*, veliki žagar *M. merganser*.

Mura

Velikost: 13.500 ha.

Opis območja: Reka Mura s poplavnim pasom in poplavnim gozdom - loka, rečne mrvice in meandri, močvirja, vlažni travniki; Črni log (eden največjih ohranjenih sestojev črne jelše *Alnus glutinosa* v tem delu Evrope).

Gnezdilci: mala bobnarica *Ixobrychus minutus*, črna štorklja *Ciconia nigra*, bela štorklja *C. ciconia*, sršenar *Pernis apivorus*, grahasta tukalica *Porzana porzana*, mala tukalica *P. parva*, vodomec *Alcedo atthis*, čebelar *Merops apiaster*, srednji detel *Dendrocopos medius*, breguljka *Riparia riparia*, rečni cvrčalec *Locustella fluviatilis*, pisana penica *Sylvia nisoria*, belovrati muhar *Ficedula albicollis*.

Prezimovalci, preletni gosti: veliki kormoran *Phalacrocorax carbo*.

Goričko

Velikost: 45.500 ha.

Opis območja: Ekstenzivno obdelovana kulturna krajina z nekaj (okoli 10%) vlažnimi travniki; gričevnata pokrajina z visokodebelnimi sadovnjaki, suhi travnišči in vinogradi na zahodu.

Gnezdilci: prepelica *Coturnix coturnix*, divja grlica *Streptopelia turtur*, veliki skovik *Otus scops*, podhujka *Caprimulgus europaeus*, čebelar *Merops apiaster*, hribski škrjanec *Lullula arborea*, pogorelček *Phoenicurus phoenicurus*, črnočeli srakoper *Lanius minor*.

foto: Damjan Denac

Kras

Velikost: 58.000 ha.

Opis območja: Nižinski in gričevnat svet z mozaično krajino suhih in kamnitih travnikov, pašnikov, grmišč, prvotnih gozdnatih sestojev in s črnim borom *Pinus nigra* pogozdeni predeli.

Gnezdilci: kačar *Circaetus gallicus*, kotorna *Alectoris graeca*, velika uharica *Bubo bubo*, čuk *Athene noctua*, veliki skovik *Otus scops*, podhujka *Caprimulgus europaeus*, hribski škrjanec *Lullula arborea*, rjava cipa *Anthus campestris*, puščavec *Monticola solitarius*, slegur *M. saxatilis*, pisana penica *Sylvia nisoria*, kratkoperuti vrtnik *Hippolais polyglotta*, vrtni strnad *Emberiza hortulana*, skalni strnad *E. cia*, plotni strnad *E. cirlus*, veliki strnad *Miliaria calandra*.

Triglavski narodni park

Velikost: 48.805 ha.

Opis območja: Pretežno gorat svet, iglast in mešan gozd, visokogorski pašniki, melišča, skalovje.

Gnezdilci: planinski orel *Aquila chrysaetos*, sokol selec *Falco peregrinus*, belka *Lagopus mutus*, gozdni jereb *Bonasa bonasia*, ruševci *Tetrao tetrix*, divji petelin *Tetrao urogallus*, kotorna *Alectoris graeca*, koconogi čuk *Aegolius funereus*, mali skovik *Glaucidium passerinum*, triprsti detel *Picoides tridactylus*, planinska pevka *Prunella collaris*, hribska listnica *Phylloscopus bonelli*, mali muhar *Ficedula parva*, planinska kavka *Pyrrhocorax graculus*, planinski vrabec *Montifringilla nivalis*.

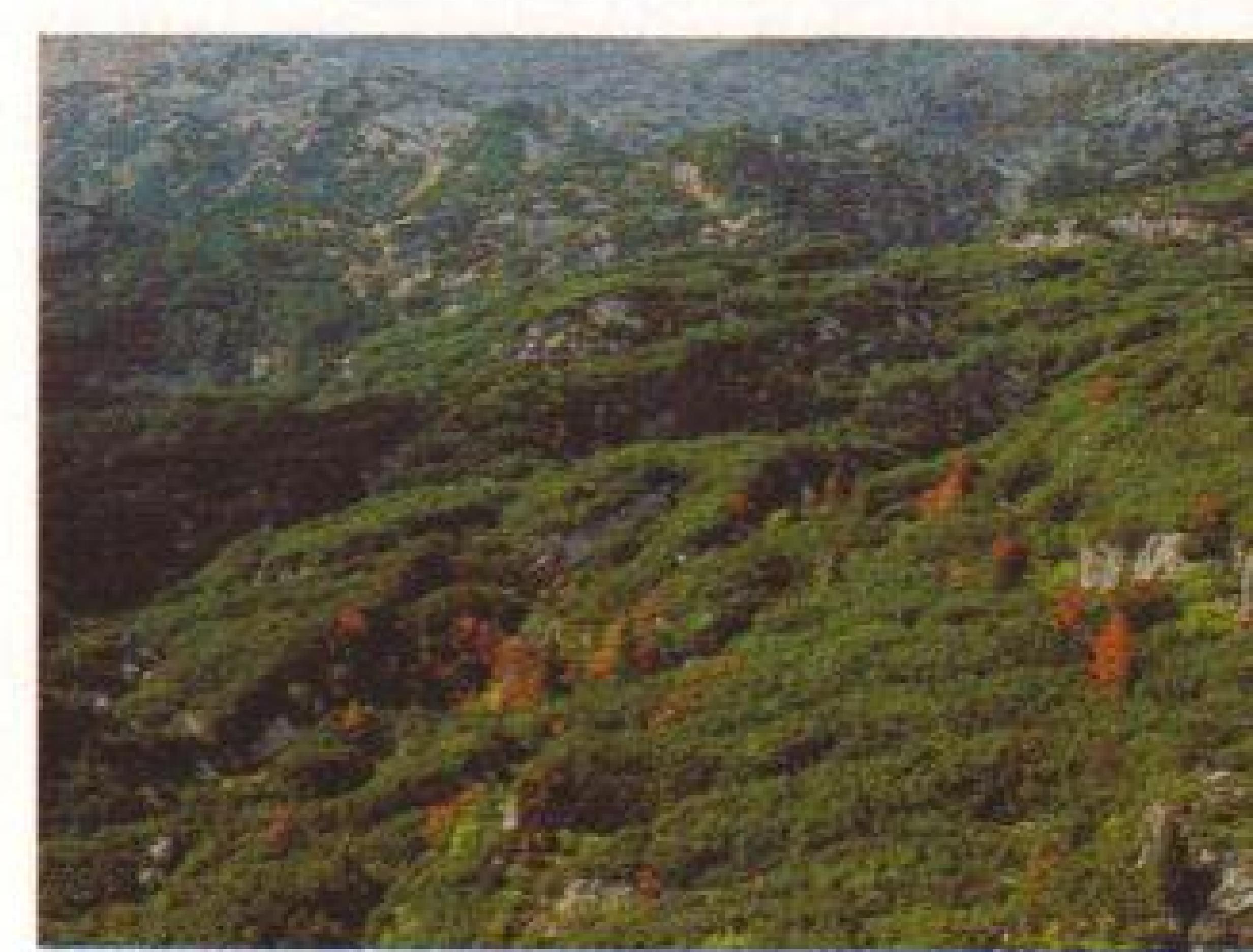

foto: Jože Osredkar

REDKE IN OGROŽENE PTICE V SLOVENIJI

Ptice kot del narave niso nič stalnega in dokončnega. Vrste prihajajo in izginjajo, njihova številčnost raste ali pada. Nihanja so naravna, le človek si želi stanovitnosti, predvidljivosti in trajnosti. Vendar je očitno nekaj narobe, ko se število določenih vrst ptic z dneva v dan zmanjšuje. Ne umirajo zaradi lakote ali bolezni in ne v kraguljevih kremljih. Spodletelo jim je po več desetisočletnem uspešnem boju za obstanek, ko se je njihovo okolje nenadoma tako spremenilo, da so vse njihove prilagoditve in veščine postale neučinkovite. Te vrste so ogrožene, grozi jim izumrtje. V preteklih dveh desetletjih so v Sloveniji izumrle štiri vrste ptic: južna postovka *Falco naumanni*, prlivka *Burhinus oedicnemus*, rjavoglavi srakoper *Lanius senator* in črnoglavi strnad *Emberiza melanocephala*. Na Redečem seznamu ogroženih ptic Slovenije so še vrste, ki si bodo usodo kmalu delile z njimi.

foto: Tomi Trilar

RJAVOVRATI PONIREK

Podiceps grisegena

Status: gnezdilka (4-6 parov), prezimovalka (10-50 os.).

Gnezdišča: Cerkniško jezero (edino sedanje potrjeno gnezdišče; najbolj jugozahodna točka areala).

Habitat: plitve stoeče vode z zaraščenim obrežjem in trstiščem.

Ogroženost: lokalna gnezdilka

(ogrožajo ga regulacije voda, turizem, vnos tujerodnih vrst rib, uničevanje obrežnega rastlinja, nezakonit lov).

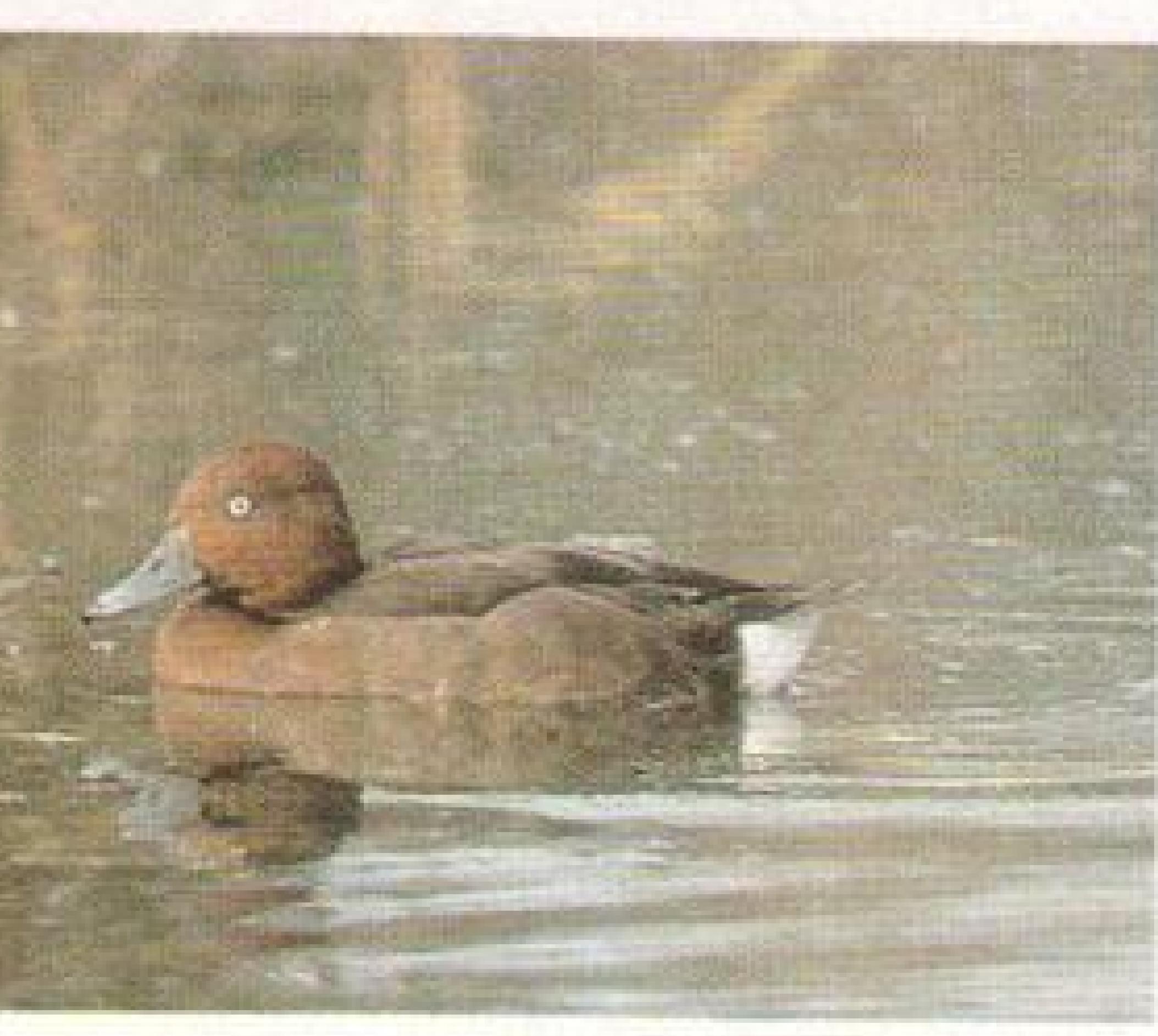

foto: Bojan Marčeta

KOSTANJEVKA

Aythya nyroca
Status: gnezdilka (5-15 parov), redka prezimovalka (do 5 os.).

Gnezdišča: Cerkniško jezero, Turnski ribniki pri Račah, Petanjci pri Gornji Radgoni.

Habitat: mirne, zaraščene in stoeče vode.

Ogroženost: globalno ogrožena vrsta v Evropi (ogrožajo jo regulacije voda, uničevanje obrežnega rastlinja, vnos tujerodnih vrst rib, turizem, nezakonit lov).

foto: Dietmar Nill

BELOREPEC

Haliaetus albicilla
Status: gnezdilka (1-2 para), prezimovalka (5-8 os.).

Gnezdišča: Kočevska Reka (edino sedanje potrjeno gnezdišče).

Habitat: gozdovi v bližini večjih voda, poplavni gozdovi.

Ogroženost: globalno ogrožena vrsta (ogrožajo ga nezakonit lov, turizem, intenzivna sečnja v gnezditvenem okolišu).

JUŽNA POSTOVKA

Falco naumanni

Status: domnevno izumrla gnezdilka, danes redek gost.

Gnezdišča: Horjul, Ljubljansko barje, Stična na Dolenjskem (zadnja gnezdišča; sredi 20. stoletja bila pogosta in splošno razširjena).

Habitat: odprta kulturna krajina blizu naselij, gnezdi na podstrešjih, v zidnih luknjah in v gnezdilnicah.

Ogroženost: v Sloveniji domnevno izumrla leta 1995 (globalno ogrožena vrsta).

foto: Davorin Tome

foto: Vesna Grobelnik

KOSEC

Crex crex
Status: gnezdilka (v letih 1992-93 je bilo preštetih 465 pojočih samcev).

Gnezdišča: Ljubljansko barje, Cerkniško jezero (najpomembnejši; sicer posamič ali v manjšem številu na različnih krajinah v Sloveniji).

Habitat: travniki.

Ogroženost: globalno ogrožena vrsta (ogrožajo ga zgodnja košnja, melioracije, intenzivno kmetijstvo).

foto: Dietmar Nill

RJAVOGLAVI SRAKOPER

Lanius senator

Status: izumrla gnezdilka, danes redek gost.

Gnezdišča: Videm pri Ptiju, Brnik pri Kranju, Dol pri Hrastniku, Fara ob Kolpi (potrjene gnezditve).

Habitat: visokodebelni sadovnjaki, travniki in hrastovi logi z grmišči, mozaična kulturna krajina.

Ogroženost: kot gnezdilka domnevno izumrla leta 1985 (zadnje ugotovljeno gnezdenje).

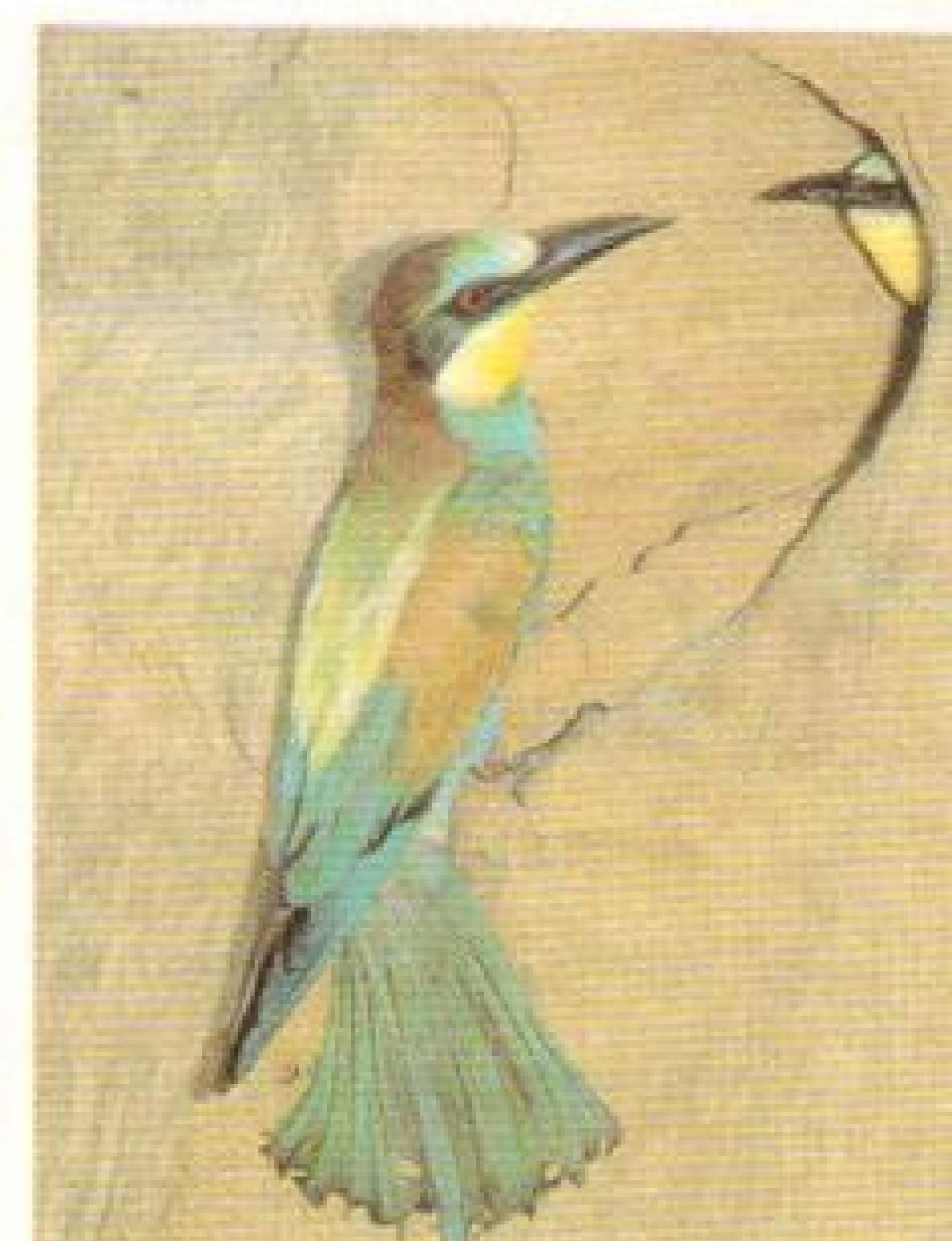

foto: Dara Fekonja

ČEBELAR

Merops apiaster
Status: gnezdilka (prek 40 parov).

Gnezdišča: Slovenske gorice, Bizeljsko, Krakovski gozd, Krško, Ilirska Bistrica (potrjene gnezditve).

Habitat: odprta pokrajina s peščenimi ali ilovnatopeščenimi stenami.

Ogroženost: ogrožajo ga pomanjkanje peščenih sten, urbanizem in pesticidi.

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije DOPPS

Dejavni za ptice in za naravo

Prvi sprehodi v naravi z odprtimi očmi za ptice nam bodo razodeli nov svet. Vsako drevo bo skrivalo novo presenečenje. Nepozabna doživetja novih odkritij si bodo sledila drugo za drugim. Čez čas bomo žeeli o pticah vedeti več, kot je lahko zapisanega v tej knjižici. Naleteli bomo na redke ali težko določljive vrste, ki jim sami ne bomo kos. Našli bomo novo gnezdišče ogrožene ptice. Kako ga bomo obvarovali? Opazili bomo uničevalne posege v naravo. Kaj lahko ukrenemo, da jih zaustavimo? Bomo pticam dovolj pomagali že s tem, da jih pozimi krmimo? Svoje izkušnje bi radi izmenjali s somišljeniki. Marsikatero vprašanje že imamo pripravljeno za strokovnjaka. Ugotovili bomo, da je opazovanje ptic v družbi prijetnejše. To je pravi čas, da se pridružimo DOPPSu - Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije.

Za včlanitev v DOPPS izpolnite priloženo pristopno izjavo ali zaprosite zanjo na društvenem naslovu!

DOPPS je ena najstarejših in največjih nevladnih naravovarstvenih organizacij v Sloveniji. Združuje ljubitelje ptic in narave po vsej Sloveniji. Z vodilnimi sorodnimi društvimi drugih držav se povezuje v svetovno zvezo za varstvo ptic - BirdLife International.

Namen delovanja Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS - BirdLife Slovenia) je varovanje ptic in njihovih habitatov, z raziskavami, naravovarstvenimi aktivnostmi, popularizacijo ornitologije, publicistično in izobraževalno dejavnostjo ter sodelovanjem z drugimi vladnimi in nevladnimi organizacijami in vladnimi službami.

Kako lahko pomagate ohraniti ptice in naravno pestrost Slovenije?

Z včlanitvijo v DOPPS neposredno prispevate k povečanju družbene veljave varstva ptic in narave. Kot član DOPPS boste kar najbolje informirani o okoljskem dogajanju v zvezi s pticami. In danes je dobra informiranost pol uspeha. Imeli boste vse možnosti aktivnega sodelovanja pri DOPPSovih projektih in akcijah. Vaše osebne pobude bodo takoj prispele do pravih ljudi, ki bodo lahko pomagali pri njihovi uresničitvi.

Kaj vam prinaša članstvo v DOPPS?

- Redno prejemanje prve in vodilne slovenske ornitološke revije *Acrocephalus*.
- Redno prejemanje Novic DOPPS.
- Ažurno prejemanje informacij o ornitoloških in naravovarstvenih projektih.
- Možnost vključevanja v ornitološke in naravovarstvene projekte.
- Možnost aktivne udeležbe v aktivnostih regionalnih sekcij.
- Brezplačen dostop do največje ornitološke knjižnice v Sloveniji.
- Brezplačno udeležbo na ornitoloških ekskurzijah ter predavanjih.
- Prijetno druženje in diskusije z drugimi ljubitelji ptic in narave.
- Zavest, da prispevate svoj delež k ohranitvi našega naravnega bogastva.

Največji uspehi

Škocjanski zatok pri Kopru – nekoč zapisan smrti, je sedaj po trdovratnem posredovanju DOPPS trajno zakonsko zavarovan.

Breguljka – naša najmanjša lastovka je bila tik pred izumrtjem; po DOPPSovi akciji v Sloveniji spet gnezdi prek 500 parov.

Rečni galeb in navadna čigra gnezdit v celinski Sloveniji – brez vsakiletne pomoči članov DOPPS bi njihova gnezdišča propadla.

Več kot 10 zavarovanih območij – zavarovanih na DOPPSovo pobudo.

Ornitološki atlas gnezdilk in Zimski ornitološki atlas Slovenije.

Kormoran in siva čaplja kljub smrtni obsodbi še živita v Sloveniji.

Nova lovska zakonodaja prepoveduje streljanje katerekoli ogrožene ptice.

Najpomembnejši projekti

IBA – evropsko pomembna območja za ptice v Sloveniji: varstvo in perspektive.

Odkup in najem zemljišč v naravovarstvene namene.

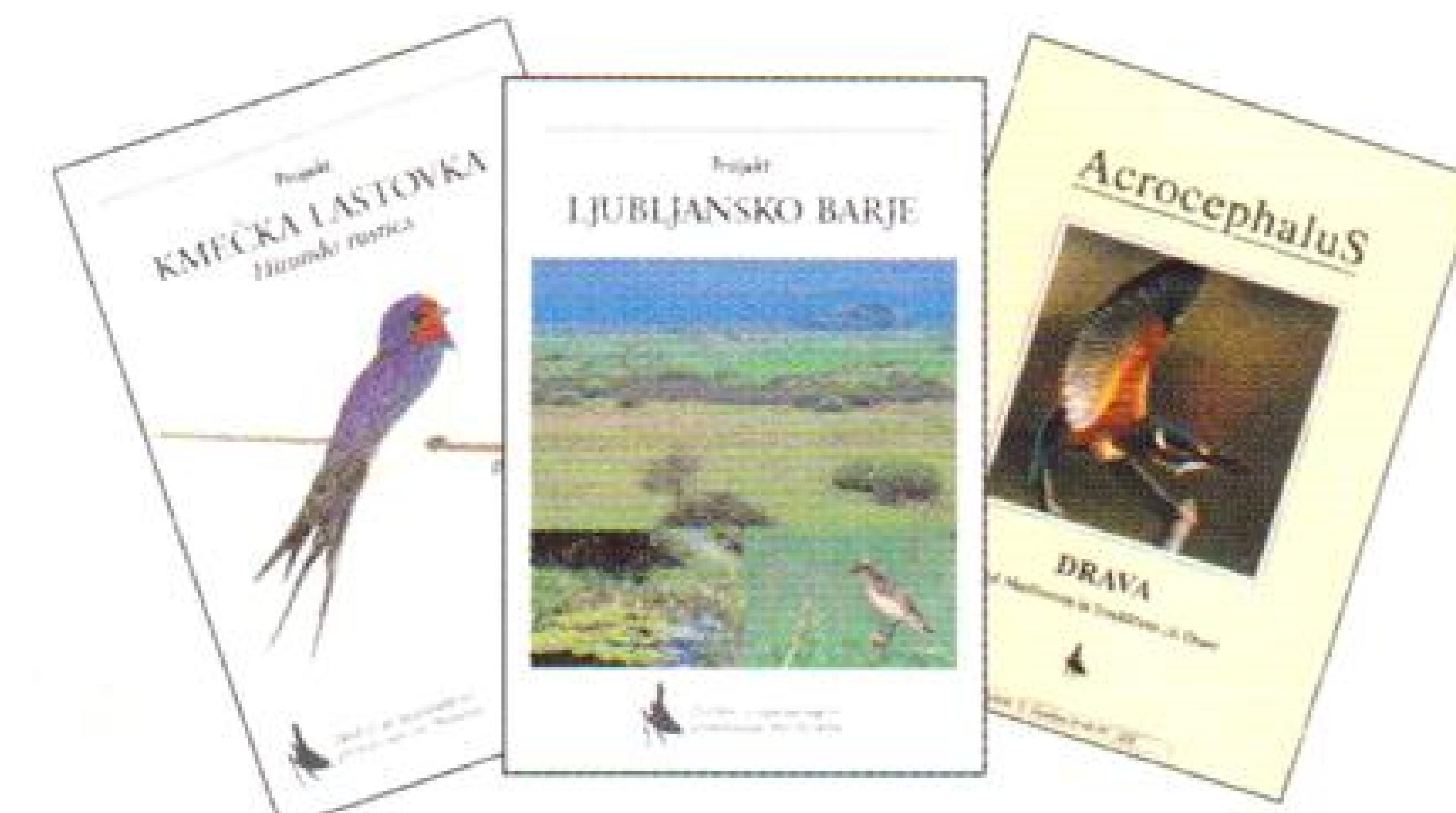
Raziskave in ohranitev kosca – v svetovnem merilu ogrožene vrste.

Vzgoja in osveščanje - vsakiletna srečanja mladih ornitologov Slovenije in druge akcije.

Drava in Mura – biosferski rezervat namesto novih hidrocentral.

Ljubljansko barje – zaščita po meri ljudi in ptic.

Program varstva ogroženih vrst ptic v Sloveniji.

S pticami si delimo nebo.

*Prepričani smo,
da morajo podjetja,
naravnana v prihodnost,
v vse svoje poslovne dejavnosti
vgrajevati varovanje okolja
oziroma naravne dediščine.*

*Sodelovanje z
Društvom za opazovanje
in proučevanje ptic Slovenije
nas vedno znova zavezuje
k snovanju novih idej
in kreativnih rešitev,
ki bi širšo javnost
opozarjale na
vse večjo ogroženost ptic
in njihovega življenjskega okolja.*

mobil

SLOVENSKI OPERATER NMT & GSM

<http://www.mobitel.si>